

Aan:
Provinciale staten van Fryslân, Groningen en Drenthe

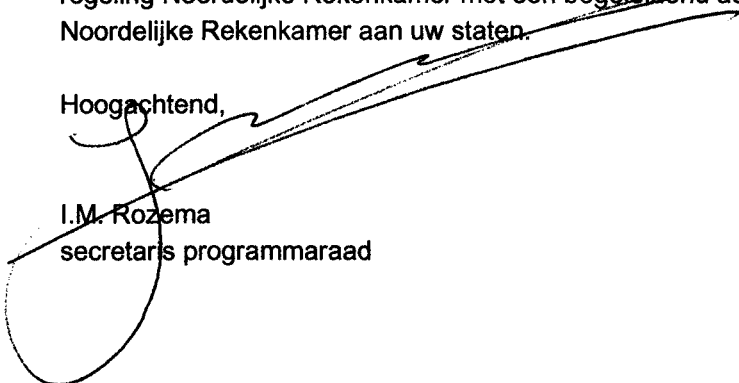
i.a.a. de colleges van Gedeputeerde staten
de Noordelijke Rekenkamer

Assen, 6 februari 2007
Ons kenmerk: 2007001348
Behandeld door mevrouw I.M. Rozema (0592) 36 57 95
Onderwerp: Evaluatie gemeenschappelijke regeling NRK

Geachte leden,

Bijgaand zend ik u het rapport inzake de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling Noordelijke Rekenkamer met een begeleidend advies van de programmaraad Noordelijke Rekenkamer aan uw staten.

Hoogachtend,

I.M. Rozema
secretaris programmaraad

Advies
aan provinciale staten van Fryslân, Groningen en Drenthe
met betrekking tot de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling
Noordelijke Rekenkamer

Assen, 6 februari 2007

Geachte leden van provinciale staten,

Afgelopen najaar heeft de programmaraad Noordelijke Rekenkamer aan u een evaluatieplan voorgelegd m.b.t. de gemeenschappelijke regeling Noordelijke Rekenkamer (NRK). In deze gemeenschappelijke regeling hebben de drie noordelijke staten met elkaar afgesproken, dat de regeling na twee jaar zou worden geëvalueerd. Dit om te bezien of de afspraken die met elkaar zijn gemaakt voldoen aan de verwachtingen. De staten(commisies) zijn akkoord gegaan met dit evaluatieplan.

De statengriffiers hebben de opdracht gekregen om het evaluatieonderzoek uit te (laten) voeren. Daartoe is De Lokale Rekenkamer b.v. ingeschakeld. De onderzoekers hebben bijgaand onderzoeksrapport opgeleverd. In het onderzoek zijn statenleden, gedeputeerden, directeurs-secretaris, griffiers en het bestuur en de directeur van de Noordelijke Rekenkamer betrokken. Het concept van het rapport is besproken met de programmaraad en voor commentaar voorgelegd aan de Noordelijke Rekenkamer. De reactie van de Noordelijke Rekenkamer is integraal als bijlage in het rapport opgenomen en door de rapporteurs van een reactie voorzien.

Hierbij biedt de programmaraad, als gedelegeerd opdrachtgever, het onderzoeksrapport aan uw staten ter bespreking aan. Het onderzoeksrapport bevat een laatste hoofdstuk met conclusies en aanbevelingen. De programmaraad adviseert de staten om deze conclusies en aanbevelingen over te nemen, met daarbij de volgende kanttekeningen c.q. aanvullende adviezen:

1. Een aantal aanbevelingen raakt rechtstreeks de wijze van functioneren van de Noordelijke Rekenkamer. Dit betreft een onafhankelijk orgaan met een eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van diens bedrijfsvoering. Maar wel een, die door de gezamenlijke staten is opgericht en ten behoeve van de staten opereert. Het overnemen van aanbevelingen dienaangaande door de staten wil niet automatisch zeggen, dat de NRK deze eveneens overneemt. Het betekent echter wel een dringend advies aan de NRK om deze aanbevelingen in serieuze overweging te nemen.

2. De programmaraad onderschrijft het voorstel om de gemeenschappelijke regeling aan te passen (te ontdoen van 'dubbele' wetteksten). Ons advies is om de nieuwe staten deze nieuwe gemeenschappelijke regeling te laten vaststellen.
3. M.b.t. het voortbestaan van de programmaraad adviseert de programmaraad in meerderheid om dit gremium voorlopig te handhaven. Het heeft een nuttige functie als aanspreekpunt voor de NRK en als afstemmingsplatform voor de drie staten. Een eventuele belemmering in de rechtstreekse contacten tussen staten en NRK vanwege het bestaan van een programmaraad kan door aanvullende maatregelen worden weggenomen. De programmaraad kan zelf ook een rol spelen in de verbetering van die contacten. Dit neemt niet weg dat PS te allen tijde een discussie kunnen aanzwengelen over nut en noodzaak van de programmaraad.
4. M.b.t. het in aanvang gehanteerde uitgangspunt dat onderzoeken in principe ten behoeve van alle drie de provincies zouden moeten worden uitgevoerd merkt de programmaraad op, dat dit in de eerste jaren een duidelijke functie heeft gehad. Voor de toekomst zou dit echter geen uitgangspunt meer hoeven zijn, omdat dit de range van mogelijke onderzoeksonderwerpen te zeer beperkt. Zolang binnen een periode van vier jaar elke provincie ongeveer evenredig aan bod kan komen, is zo'n strikte invulling ook niet nodig. De mogelijkheid van het extra "bijkopen" van onderzoek door een provincie wil de programmaraad daarbij open laten.
5. De programmaraad onderschrijft de noodzaak van een bedrijfsmatige(r) aansturing van het bureau van de NRK in termen van ureninzet. Kwaliteit is van groot belang, maar dat is geen vrijbrief voor ongelimiteerde ureninzet (en dito kosten). Wij adviseren de staten om dit onder de aandacht van de NRK te brengen (in ieder geval kan dit bij gelegenheid van de behandeling van de begroting en jaarrekening jaarlijks aan de orde komen).
6. De programmaraad adviseert in te stemmen met de conclusie dat de NRK met het huidige budget en de huidige formatie moet kunnen voldoen aan de gevraagde productie.
7. De programmaraad adviseert om aan de NRK voor te stellen de aanbeveling ter harte te nemen, om in het belang van een effectief proces en een goede "landing" van de onderzoeksaanbevelingen, de betrokken portefeuillehouder en zo nodig betrokken statenleden wel bij de interviews in het kader van een onderzoek te betrekken. Daarbij is oog voor de context van het onderzoeksterrein eveneens van belang. Dit hoeft de noodzakelijke onafhankelijkheid van de NRK zeker niet in de weg te staan.
8. De programmaraad benadrukt, dat zij een sterke voorkeur heeft voor het onder embargo verstrekken van de onderzoeksrapporten, 24 uur voor publicatie, aan zowel de leden van PS als van GS. Dit stelt beide organen in staat zich adequaat voor te bereiden op eventuele vragen vanuit de pers en voorkomt onvoorbereide uitspraken.
9. Met betrekking tot de aanbeveling voor een eenduidige procedure rond de (commissie)-behandeling van een rekenkamerrapport in de staten, adviseert de programmaraad om hierin een eenduidige lijn te kiezen voor alle provincies gezamenlijk. Wij stellen voor om een procedure uit te werken, die vervolgens aan de drie presidia ter hand kan worden gesteld.

Met in achtneming van bovenstaande punten adviseert de programmaraad voor het overige de aanbevelingen in hoofdstuk 6 over te nemen.

Hoogachtend,
de programmaraad Noordelijke Rekenkamer

i.o.

R.A.C. Slager, voorzitter

Evaluatie Noordelijke Rekenkamer

1 februari 2007

Evaluatie Noordelijke Rekenkamer

Aan: Provinciale Staten van de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen
T.a.v. de Statengriffiers
Mw. I. Rozema, statengriffier Drenthe
Dhr. O. Bijlsma, statengriffier Fryslân
Dhr. J.M.C.A. Berkhout, statengriffier Groningen

Van: De Lokale Rekenkamer bv
Postbus 85203
3508 AE Utrecht
[t] 030 – 67 01 236
[f] 030 – 2623438
[e] info@delokalerekenkamer.nl
[i] www.delokalerekenkamer.nl

Contactpersonen:
Dhr. drs. R.M. Freeke
[t] 06 260 260 19
[e] freeke@delokalerekenkamer.nl

Dhr. drs. D. Berends
[t] 06 497 858 22
[e] berends@delokalerekenkamer.nl

Kenmerk: LA / 10981
Datum 1 februari 2007

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	De Noordelijke Rekenkamer in kort bestek	6
3.	Het voortraject: uitgangspunten voor de Noordelijke Rekenkamer	8
4.	De werking van de gemeenschappelijke regeling	10
5.	De Noordelijke Rekenkamer: stand van zaken	13
6.	Conclusies en aanbevelingen	23
A.	Geraadpleegde bronnen	27
B.	Voorstel voor herziene gemeenschappelijke regeling	29
C.	De budgettaire randvoorwaarden van de Noordelijke Rekenkamer vergeleken	34
D.	Overzicht onderzochte onderwerpen provinciale gemeenschappelijke rekenkamers	39
E.	Reactie Noordelijke Rekenkamer	40
F.	Selectie van artikelen uit de provinciewet	47
G.	CV's adviseurs De Lokale Rekenkamer	55

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In de Wet dualisering Provinciebestuur is onder andere bepaald dat iedere provincie per 1 januari 2005 dient te beschikken over een rekenkamer of een rekenkamerfunctie. Ten aanzien van de rekenkamer geeft de wet de mogelijkheid om met gebruikmaking van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR) een rekenkamer in te stellen voor meerdere provincies of provincies en gemeenten. Alle provincies hebben gekozen voor de rekenkamer en niet voor de instelling van een rekenkamerfunctie. Met uitzondering van de Provincie Zeeland hebben alle provincies ervoor gekozen om de invulling van de rekenkamer samen met andere provincies ter hand te nemen. Hierdoor zijn er vier gemeenschappelijke provinciale rekenkamers ontstaan:

- Randstedelijke Rekenkamer ten behoeve van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht;
- De Noordelijke Rekenkamer ten behoeve van de provincies Drenthe, Fryslân en Groningen;
- De Rekenkamer Oost-Nederland ten behoeve van de provincies Gelderland en Overijssel;
- De Zuidelijke Rekenkamer ten behoeve van de provincies Limburg en Noord-Brabant.

Bij de besluitvorming voor de Noordelijke Rekenkamer is door de staten uitgesproken dat er, voor wat betreft de eerste twee jaar, gesproken moet worden van een startmodel dat na verloop van die twee jaar geëvalueerd wordt. De statengriffiers zijn vanuit de staten opdrachtnemer voor de uitvoering van deze evaluatie.

Op basis van een door ons uitgebrachte offerte d.d. 10 november 2006 hebben de statengriffiers aan onze organisatie opdracht gegeven tot het uitvoeren van deze evaluatie. Hierbij is de doelstelling van de evaluatie als volgt gedefinieerd:

Inzicht verkrijgen in:

1. de wijze waarop de drie noordelijke provincies de rekenkamer hebben geregeld;
2. het huidige functioneren van de rekenkamer gelet op de uitgangspunten uit het visiedocument;
3. de wisselwerking tussen de rekenkamer en de betrokken actoren bij de drie provincies.

Uit deze doelstelling blijkt dat het evalueren van de effecten van de door de Noordelijke Rekenkamer uitgevoerde onderzoeken geen onderdeel is van de evaluatie. Gezien de relatief korte tijd tussen de publicatie van de onderzoeksresultaten en deze evaluatie zou een dergelijke evaluatie te snel komen.

1.2. Werkwijze

Voor het uitvoeren van deze evaluatie zijn relevante stukken over het functioneren van de Noordelijke Rekenkamer bestudeerd (instellingsbesluiten, visiedocument, notulen, onderzoeksrapporten, jaarverslagen etc.) en er zijn interviews gehouden met een aantal betrokkenen bij de Noordelijke Rekenkamer. Naast leden van het bestuur van de Noordelijke Rekenkamer zijn de directeur van de rekenkamer, twee statengriffiers, twee gedeputeerden, de drie secretarissen – directeur, leden van de programmaraad en een selectie van statenleden geïnterviewd. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen en geïnterviewde personen treft u in de bijlagen (A) aan. Van de gevoerde gesprekken is een beknopt verslag gemaakt dat door de betrokkenen is geaccordeerd. Het rapport is onze weergave van het volledige beeld van interviews en geraadpleegde bronnen.

Een conceptversie van dit rapport is voor reactie voorgelegd aan de Noordelijke Rekenkamer. Deze reactie heeft op onderdelen geleid tot aanpassingen van het rapport. In bijlage E is de reactie opgenomen en van commentaar voorzien door De Lokale Rekenkamer.

Deze opdracht is uitgevoerd door drs. Roel Freeke, directeur van De Lokale Rekenkamer en drs. Derk Berends, adviseur bij De Lokale Rekenkamer. Hun Curriculum Vitae treft u in de bijlagen (G) aan.

1.3. Opbouw van dit rapport

De opbouw van dit rapport loopt parallel aan de ontwikkeling van de Noordelijk Rekenkamer. Vanuit het visiedocument met zijn uitgangspunten is er door ons gekeken naar het werkelijke functioneren van de rekenkamer. De uitgangspunten van de Noordelijke Rekenkamer hebben daarbij als leidraad voor deze evaluatie gefungeerd.

In de hoofdstukken twee en drie wordt ingegaan op de start van de Noordelijke Rekenkamer en de uitgangspunten die daarbij aan de rekenkamer zijn opgegeven. In hoofdstuk vier wordt vervolgens gekeken naar de werking van de gemeenschappelijke regeling als zodanig, en welke aanpassingen er na twee jaar ervaring wenselijk zijn aan de regeling. Hoofdstuk vijf gaat daarna in op het werkelijk functioneren van de rekenkamer en de wijze waarop zij in contact staat met haar omgeving. Daarop aansluitend hebben wij in hoofdstuk zes een nadere blik geworpen op de budgettaire randvoorwaarden van de rekenkamer en deze vergeleken met het budget van andere provinciale en gemeentelijke rekenkamers. In hoofdstuk zeven komen we tot slot met enkele conclusies en aanbevelingen.

De mening van de opstellers van het rapport is telkens *cursief* in de tekst opgenomen.

2. De Noordelijke Rekenkamer in kort bestek

2.1 Aanloop tot start van de Noordelijke Rekenkamer

In de aanloop naar de feitelijke besluitvorming in de drie provincies om de Noordelijke Rekenkamer te vormen is de Notitie 'Een Noordelijke Rekenkamer' opgesteld en door de staten besproken. In het voorjaar van 2004 is vervolgens besloten tot de vorming van een Noordelijke Rekenkamer, waarbij tevens is besloten dat een stuurgroep de nadere uitwerking ter hand zou nemen. Deze stuurgroep heeft op 22 december 2004 haar eindrapportage aan de staten aangeboden. Bij deze eindrapportage is de gemeenschappelijk regeling die ten grondslag ligt aan de rekenkamer aangeboden en heeft tevens de voordracht van de drie rekenkamerleden plaatsgevonden.

In de eindrapportage is uitgewerkt wat eerder in het Visiedocument De Noordelijke Rekenkamer (juli 2004) als uitgangspunten voor de rekenkamer is neergelegd. De vorm die gekozen is voor de Noordelijke Rekenkamer is een rekenkamer die bestaat uit drie leden. De rekenkamer wordt ondersteund door een bureau. Een directeur geeft leiding aan dit bureau en treedt op als secretaris van de rekenkamer. Vanuit de drie staten wordt er een programmaraad gevormd, bestaande uit negen leden (drie vanuit elk van de Provinciale Staten), welke ondersteund wordt door de griffier van Drenthe. Er is voor gekozen om de drie provincies in gelijke mate te laten participeren in de gemeenschappelijke regeling, dat betekent dat de kosten gelijkelijk door de drie provincies worden gedragen.

Als leden van de rekenkamer zijn benoemd de heer mr. G.B. Nijhuis (voorzitter), de heer mr. dr. H.G. Warmelink en de heer drs. H.A. Doek. Als directeur is mevrouw mr. C. Pietjouw aangenomen. De Noordelijke Rekenkamer is feitelijk per 1 januari 2005 gestart.

2.2 Werkzaamheden

De werkzaamheden die de Noordelijke Rekenkamer in de periode 1 januari 2005 – 1 januari 2007 heeft verricht, hebben tot de volgende externe producten geleid:

- Website www.noordelijkerekenkamer.nl
- De Noordelijke Rekenkamer op koers; Missie, Strategie, Onderzoeksprogramma, Onderzoeksprotocol (zonder datum)
- Noordelijke Rekenkamer Infobulletin (mei 2005)
- Nieuwsbrief Noordelijke Rekenkamer (zonder datum, ongeveer oktober 2006)
- Jaarverslag en jaarrekening 2005 (maart 2006)
- Begroting 2006 (26 mei 2005)
- Begroting 2007 (22 juni 2006)
- Onderzoeksrapporten:
 - Resultaten MKB-maatregelen ter versterking van de marktsector in Noord – Nederland (april 2006)

- Vraaggericht Jeugdzorgaanbod in Drenthe (november 2006)
- Vraaggericht Jeugdzorgaanbod in Fryslân (november 2006)
- Vraaggericht Jeugdzorgaanbod in Groningen (november 2006)

2.3 Budget

De drie provincies dragen evenredig bij in de kosten van de rekenkamer. Het budget dient ter dekking van alle kosten van de rekenkamer, dat wil zeggen personeelskosten en kosten inhuur, huisvesting, bedrijfsvoeringkosten en representatiekosten.

Bij de start van de Noordelijke Rekenkamer is het budget voor 2005 vastgesteld op € 697.681. Voor 2006 is het budget vastgesteld op € 719.127 (een toename van 3%) en voor 2007 op € 747.270 (een toename van bijna 4%).

Over het jaar 2005 werd een positief resultaat geboekt van € 198.628. Hiervan is een bedrag van € 25.000 toegevoegd aan de reserve, het restant is teruggestort aan de provincies. De verwachting is dat ook in 2006 het volledige budget niet besteed zal zijn, vanwege niet ingevulde formatieplaatsen op het bureau.

3. Het voortraject: uitgangspunten voor de Noordelijke Rekenkamer

In het Visiedocument De Noordelijke Rekenkamer (juli 2004) zijn de uitgangspunten voor de rekenkamer opgegeven. De samenvattende conclusie van dit visiedocument is:

“De Noordelijke Rekenkamer is een **onafhankelijk** functionerende organisatie, **primair gericht op de Staten**, die streeft naar het leveren van onderzoeksrapporten van **kwalitatief hoogwaardig niveau**, waarmee een zo groot mogelijk **lerend effect** voor de provinciale organisaties wordt nagestreefd. Het **startmodel** vormt de basis voor de Noordelijke Rekenkamer”.

In deze conclusie komt samen wat door de stuurgroep ten aanzien van drie uitgangspunten is geformuleerd:

1. Onafhankelijkheid
2. Kwaliteit en lerend effect
3. Startmodel

3.1 Onafhankelijkheid

Het visiedocument geeft als uitgangspunt dat ‘De Noordelijke Rekenkamer een onafhankelijk functionerende organisatie is die krachtens haar functie primair gericht is op de Staten’. In dit uitgangspunt komen twee zaken samen, namelijk onafhankelijk in functioneren dat ‘gericht is op de Staten’. De achtergrond van de wettelijk verankerde onafhankelijkheid van rekenkamers is dat juist in die onafhankelijkheid de unieke, onderscheidende en toegevoegde waarde zit van de rekenkamer. Immers, ‘niet-onafhankelijk’ onderzoek wordt gedaan door het college van GS, op basis van artikel 217a van de Provinciewet. Daarnaast kunnen de Staten zelf kiezen voor het (doen) uitvoeren van onderzoeken. Deze beide onderzoeksvormen zijn wat betreft positionering en opdrachtgeverschap niet onafhankelijk.

De resultaten van het onafhankelijke rekenkameronderzoek moeten primair voor de Staten bruikbaar zijn, en vervolgens zijn effect hebben in de provinciale organisaties. In dat kader is het goed om de doelstelling zoals deze aan de introductie van de rekenkamer bij de Wet dualisering Provinciebestuur is meegegeven in herinnering te roepen. Doel van de rekenkamer is in de Memorie van Toelichting omschreven als tweeledig: 1) versterken van de controlerende rol van de Staten, 2) vergroten van de transparantie in het door de provincie gevoerde bestuur.

3.2 Kwaliteit en lerend effect

Als tweede uitgangspunt geeft het visiedocument aan dat er wordt gestreefd naar ‘een Noordelijke Rekenkamer die kwalitatief hoogwaardige onderzoeken en rapporten aflevert teneinde een zo groot mogelijk leereffect voor de provincies te realiseren’. De relatie van dit uitgangspunt tot het voorgaande zien wij als volgt: De *positie* van de rekenkamer is onafhankelijk en gericht op de staten, het *werk* van de rekenkamer is krachtens die positie per definitie onafhankelijk, heeft een hoge kwaliteit en is gericht op een groot leereffect.

3.3 Startmodel

Het derde uitgangspunt van waaruit de keuze tot de inrichting van de Noordelijke Rekenkamer is gekomen is de keuze voor een startmodel dat na twee jaar wordt geëvalueerd. Met name vanwege het feit dat er uiteindelijk gekozen werd voor een ander model dan in eerste instantie is voorgesteld, heeft de Staten doen besluiten met een startmodel te gaan werken om vanuit dat punt eventueel een geleidelijke en controleerbare groei te realiseren. Daarbij is aangegeven dat het ook denkbaar is dat het gekozen startmodel gelijk is aan het eindmodel, en er dus geen aanpassingen worden gedaan in de toekomst. In de beginfase van de rekenkamer zou men flexibel moeten opereren door een relatief groter deel van de onderzoeken uit te besteden, een bescheiden staf te vormen met relatief veel jongeren en door in de beginfase vooral onderzoeken te doen die alle drie de provincies betreffen.

4. De werking van de gemeenschappelijke regeling

De drie Staten hebben gekozen voor een rekenkamer die werd ingesteld op basis van een gemeenschappelijke regeling. In deze evaluatie is gekeken hoe deze regeling functioneert, inclusief wettechnische aspecten.

Het kader op basis waarvan de rekenkamer functioneert bestaat uit een aantal wetten en regels. Allereerst de Provinciewet. Vanwege de keuze voor een gemeenschappelijke rekenkamer speelt ook de Wet Gemeenschappelijke Regelingen een rol. Op provinciaal niveau is er vervolgens een gemeenschappelijke regeling vastgesteld door de drie Staten. Het derde niveau is dat van de rekenkamer zelf. Op basis van de wet dient de rekenkamer een reglement van orde vast te stellen voor haar werkzaamheden en vergaderingen (art. 79i).

4.1 Wettelijk kader

In hoofdstuk IVA (artikelen 79a t/m 79o) van de Provinciewet staan de artikelen op basis waarvan de provinciale rekenkamer wordt ingesteld. De artikelen 79l t/m 79o hebben daarbij specifiek betrekking op de gemeenschappelijke rekenkamer. In hoofdstuk XIA (artikelen 183 t/m 186) staan de artikelen waaraan de provinciale rekenkamer haar bevoegdheden ontleent. In de bijlagen (F) treft u deze wetsartikelen aan. Kernartikel is artikel 183, waarin de taken van de rekenkamer staan vermeld.

Artikel 183

1. De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur. Een door de rekenkamer ingesteld onderzoek naar de rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur bevat geen controle van de jaarrekening als bedoeld in artikel 217, tweede lid.
2. Op verzoek van Provinciale Staten kan de rekenkamer een onderzoek instellen.

De restrictie in de tweede zin van het eerste lid heeft betrekking op het rechtmatigheidsonderzoek dat onderdeel is van de accountantscontrole, en dus geen onderdeel is van de taken van de rekenkamer.

In het tweede lid wordt de bevoegdheid gegeven aan Provinciale Staten om een verzoek tot een onderzoek aan de rekenkamer te doen (bij statenbesluit). De rekenkamer hoeft zo'n verzoek niet over te nemen, maar is vrij in de keuze welke onderwerpen voor onderzoek in aanmerking komen. Wel blijkt in de praktijk van rekenkamers dat aan een dergelijk verzoek door Tweede Kamer, Provinciale Staten of Gemeenteraad zwaar wordt getild door de rekenkamer. In het merendeel van de gevallen zal een verzoek er toe leiden dat er door de rekenkamer een onderzoek wordt ingesteld.

In het geval een provincie zou besluiten om zelfstandig invulling te geven aan de rekenkamer (zoals Zeeland), volstaan de wetsartikelen voor wat betreft het functioneren en de bevoegdheden van de rekenkamer. In dat geval geeft de wet slechts de verplichting de hoogte van de vergoeding van de leden van de rekenkamer in een verordening nader te bepalen (art. 79k).

Bij de keuze voor een gemeenschappelijke rekenkamer geeft de wet in artikel 79o aan dat in de gemeenschappelijke regeling ten minste regels gesteld worden voor de benoeming van ambtenaren die voor de rekenkamer werken en de vergoeding die de leden van de rekenkamer voor hun werkzaamheden ontvangen. Daarnaast zijn er verplichtingen op basis van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen waar de regeling aan moet voldoen, zoals bijvoorbeeld de regels ten aanzien van toetreding en uittreding.

4.2 De gemeenschappelijke regeling

De Noordelijke Rekenkamer heeft de beschrijving en de werking van de Gemeenschappelijke Regeling Noordelijke Rekenkamer becommentarieerd, als onderdeel van deze evaluatie. Alle door de Noordelijke Rekenkamer voorgestelde aanpassingen vallen onder één van de volgende categorieën:

- Begripsverduidelijkingen
- Tekstuele aanpassingen
- Actualisaties vanwege het feit dat de rekenkamer inmiddels operationeel is (een aantal artikelen betreffende de start van de rekenkamer kunnen daardoor vervallen)

Het betreft daarmee voorstellen die niet de kern van de regeling betreffen.

Een belangrijke begripsverduidelijking die wordt voorgesteld, is het doen vervallen van het onderscheid tussen de Noordelijke Rekenkamer als orgaan en het bestuur daarvan. Dat de rekenkamer bestaat uit drie leden, die samen een college vormen, is een scherpere definitie dan te spreken van een bestuur van de rekenkamer.

Een aantal andere voorstellen delen wij niet. Het betreft hier aanpassingen om zaken in de regeling op te nemen die reeds in de wet geregeld zijn. Het overnemen van wetsartikelen in de regeling heeft als nadeel dat onduidelijk wordt waarom het ene artikel wel uit de wet wordt overgenomen en het andere niet. Om dat op te lossen zou men alle wetsartikelen de rekenkamer betreffende in de regeling op kunnen nemen. Naar ons idee is dat eerder een verzwakking dan een versterking. Wij stellen voor om geen herhalingen toe te passen van wettelijke artikelen de rekenkamer betreffende in de gemeenschappelijke regeling. Dit heeft onder andere tot gevolg dat ook het oude artikel 4 van de gemeenschappelijke regeling moet worden geschrapt, omdat daarin een soortgelijke formulering als taak voor de rekenkamer staat zoals deze reeds in artikel 183 van de Provinciewet staat.

Conform de gemeenschappelijke regeling is er een programmaraad voor de rekenkamer. Deze programmaraad heeft in zijn reglement van orde opgenomen dat de leden van de programmaraad zich kunnen laten vervangen door een lid uit de Provinciale Staten waaruit die leden afkomstig zijn (artikel 1 RvO). De regeling geeft geen basis voor dit artikel, aangezien in de regeling staat dat de leden door Provinciale Staten worden aangewezen. Op dit punt stellen wij een wijziging van de regeling voor waarin wordt vastgesteld dat plaatsvervangers door de Staten worden aangewezen net zoals de leden van de programmaraad door de Staten worden aangewezen.

In de bijlagen (B) is het voorstel voor een nieuwe gemeenschappelijke regeling opgenomen. Wij stellen voor om deze te betrekken bij de besluitvorming in de staten naar aanleiding van deze evaluatie.

4.3 Het reglement van orde

Ingevolge artikel 79i van de Provinciewet dient de rekenkamer zelf een reglement van orde op te stellen voor haar werkzaamheden en vergaderingen. Aan deze verplichting heeft de Noordelijke Rekenkamer voldaan. In het door de rekenkamer vastgestelde reglement van orde staan een aantal zaken die ook reeds in de regeling en/of in de wet staan.

Wij pleiten ervoor om deze dubbelingen te vermijden, op die manier is er nooit onduidelijkheid of de rekenkamer nu krachtens de wet, de regeling of het reglement van orde iets doet.

5. De Noordelijke Rekenkamer: stand van zaken

Dit hoofdstuk begint met het geven van een algemeen beeld dat uit de gesprekken naar voren komt ten aanzien van het functioneren van De Noordelijke Rekenkamer. Daarna wordt ingegaan op verschillende deelaspecten die te maken hebben met de werkwijze, producten en effecten van De Noordelijke Rekenkamer.

5.1 Algemeen beeld uit de gesprekken

Uit onze gesprekken met betrokkenen (zie bijlage A) is een relatief eenduidig beeld van de Noordelijke Rekenkamer naar voren gekomen. Over de wijze waarop de rekenkamer zichzelf geïntroduceerd heeft bij de drie provincies zijn alle geïnterviewden zeer tevreden. Tevens voegt men daar vaak aan toe dat men tevreden is met de wijze waarop de rekenkamer haar zichtbaarheid, naar met name statenleden, continueert. De rekenkamer wordt ook gecompimenteerd met de kwaliteit van de rapporten. Daarnaast wordt de Noordelijke Rekenkamer gezien als rechtlijnig in haar standpunten wat er toe heeft bijgedragen dat men de rekenkamer als zeer onafhankelijk ervaart. Opmerkelijk (gezien de problemen omtrent de publicatie van de rapporten) is dat ook de ambtelijke organisatie en de gedeputeerden expliciet aangeven tevreden te zijn met de kwaliteit van de rapporten. Daarbij geven zij duidelijk aan, op geen enkele wijze inbreuk te willen maken op de onafhankelijkheid van de rekenkamer. Een meerderheid van de personen die wij hebben gesproken geeft aan blij te zijn met de mate waarin de rekenkamer zich de afgelopen twee jaar heeft kunnen ontwikkelen. Deze evaluatie wordt gezien als een afsluiting van de oprichting en start van de rekenkamer. Voor de rekenkamer breekt nu de periode aan waarin zij geen last meer mag hebben van opstartperikelen.

In veel gesprekken hebben wij de opmerking gehoord dat men meer had verwacht dan twee onderzoeken in twee jaar. Het merendeel van de geïnterviewden geeft aan teleurgesteld te zijn dat de problemen omtrent de publicatie van de rapporten de aandacht voor de aanbevelingen in de rapporten overschaduwde hebben. Veel aan- en opmerkingen richten zich op de wijze waarop de rekenkamer in contact staat met haar omgeving. Een van de belangrijkste punten die daarbij opvalt is dat er bij elk type respondent onduidelijkheid bestaat over de rol die zij moet spelen bij de initiëring, uitvoering of publicatie van de onderzoeken. In zijn algemeenheid achten de geïnterviewden het wenselijk dat er op dit vlak verbeteringen worden doorgevoerd. Een meerderheid stelt zichzelf de vraag of de huidige werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer ook wel het meeste leereffect oplevert en heeft opgeleverd (zie ook paragraaf 5.2). Daarbij valt vooral op dat de men mogelijke aanpassingen ten faveure van de leereffecten tot nog toe niet heeft willen of kunnen doorvoeren.

5.2 De rekenkamer in contact met haar omgeving

Sinds 1 januari 2005 is het verplicht dat alle provincies beschikken over een rekenkamer of rekenkamerfunctie. De drie noordelijke provincies zijn er in geslaagd om dit ook tijdig gestalte te geven. Vóór deze datum zijn de leden van de rekenkamer benoemd, is de gemeenschappelijke regeling vastgesteld en is er een directeur aangetrokken voor het bureau. Hierdoor konden de

feitelijke werkzaamheden van de rekenkamer ook begin 2005 starten. Logischerwijs is er in deze beginperiode veel aandacht uitgegaan naar praktische en organisatorische zaken. In de afgelopen twee jaar heeft de rekenkamer bewust geïnvesteerd in zichtbaarheid naar de Staten van de provincies. Er is met name tijd geïnvesteerd in het aanwezig zijn van onderzoekers bij statenvergaderingen en vergaderingen van commissies van de Staten. Een investering met resultaat. Statenleden die wij hebben gesproken zijn zonder uitzondering positief over dit aspect van de Noordelijke Rekenkamer. De motivatie van de Noordelijke Rekenkamer om tijd te besteden aan de zichtbaarheid van de rekenkamer is dat men op deze wijze aan de weet komt wat er leeft, en hoe de politieke verhoudingen liggen. Statenleden geven aan dat zij de rekenkamer zien als 'hun' rekenkamer. Dit is onder andere tot uitdrukking gekomen in de steun vanuit de Staten bij de discussie rond de publicatie van het eerste onderzoek (MKB-maatregelen).

Sinds de start in januari 2005 heeft de rekenkamer tweemaal een nieuwsbrief verstuurd aan de Staten (mei 2005 en medio oktober 2006).

Bij de start van de rekenkamer is er een kennismakingsronde geweest, waarbij de leden van de rekenkamer een ontmoeting hebben gehad met de colleges van Gedeputeerde Staten. Door de directeur van de rekenkamer is er kennis gemaakt met de directeuren-secretaris van de drie provincies, alsmede met de griffiers en de accountants. Ook daarna is er enige malen op dit niveau contact geweest.

Conform de gemeenschappelijke regeling is er een programmaraad ingesteld die bestaat uit negen statenleden, drie uit elke provincie. De taak van de programmaraad is het aandragen van onderwerpsuggesties voor de rekenkamer. De twee reeds gepubliceerde onderzoeken betreffen onderwerpen die ook via de programmaraad naar voren zijn gekomen. De komende twee onderwerpen (Effectiviteit van doorstromingsbevorderende maatregelen *en* Toeristische infrastructuur als versterking van regionale economie) zijn niet door de programmaraad geopperd. Daarbij wordt opgemerkt dat een vraag van de programmaraad aan de staten om met ideeën te komen voor onderzoeksonderwerpen tot nog toe niets opgeleverd heeft, maar dat deze vraag tegelijkertijd bij de statengriffiers ook onbekend is. De vraag is of de oorzaak hiervan ligt in onduidelijkheid in het contact tussen programmaraad en statengriffiers of in het contact tussen statengriffiers en staten. Het resultaat is dat de gesuggereerde onderwerpen van de programmaraad zelf komen, en niet zijn ingegeven door afstemming van de programmaraad met de verschillende Staten. Om dit in goede banen te leiden heeft de rekenkamer een format ontwikkeld dat kan worden gebruikt om de onderwerpen aan te dragen. Geen van de Provinciale Staten heeft tot nu toe een verzoek gedaan tot een onderzoek zoals omschreven in artikel 183 lid 2 van de Provinciewet (zie pagina 6). Wij hebben gemerkt dat veel van de door ons gesproken statenleden onbekend zijn met deze wettelijke mogelijkheid om als Staten rechtstreeks een verzoek tot het doen van een onderzoek bij de rekenkamer in te dienen.

De heersende mening van geïnterviewden is dat de programmaraad een nuttige rol vervult. De programmaraad is goed voor het draagvlak van de rekenkamer richting de Staten en vervult een rol als klankbord naar de rekenkamer, bijvoorbeeld bij het opstellen van het strategisch plan van

de rekenkamer. Vanuit Gedeputeerde Staten zijn er signalen dat de rol van de programmaraad niet helemaal helder is, zij kunnen de programmaraad niet goed plaatsen.

De programmaraad is sinds de start van de Noordelijke Rekenkamer vijf maal bijeen geweest (april 2005, mei 2005 (2x), mei 2006 en oktober 2006). Het aantal aanwezigen schommelt tussen de zes en acht statenleden. De eerste bijeenkomsten richtten zich vooral op de start van de programmaraad, het vaststellen van een reglement van orde en introductie van de rekenkamer. In de meeste bijeenkomsten is gesproken over de onderwerpsuggesties die gedaan kunnen worden. Na publicatie van het eerste onderzoek is hierop teruggekeken en deze evaluatieopdracht is besproken.

Bij deze evaluatie willen wij de vraag opwerpen om opnieuw stil te staan bij de toegevoegde waarde van de programmaraad. De programmaraad functioneert als een 'voorstation' van de communicatie van de rekenkamer naar de Staten en vice versa. Er is een risico aanwezig dat daarmee de rechtstreekse lijnen tussen de Staten en hun rekenkamer minder worden benut. Het aantal rechtstreekse contacten tussen statenleden en de rekenkamer (namelijk geen), alsmede het feit dat geen van de Staten tot nu toe gebruik heeft gemaakt van zijn wettelijk recht om een verzoek tot het doen van een onderzoek bij de rekenkamer in te dienen zou daarop kunnen wijzen. Het paradoxale doet zich dan voor dat een programmaraad juist tot afstand tussen rekenkamer en staten leidt ('de rekenkamer dat is iets voor die statenleden die in de programmaraad zitten, dus daar hoef ik me niet mee bezig te houden').

Ook zijn wij van mening dat een actievere communicatie van de rekenkamer naar de staten positief kan werken op de betrokkenheid van de staten bij de rekenkamer, bijvoorbeeld door een éénmaal per kwartaal te verschijnen nieuwsbrief.

5.3 Rekenkamer in relatie tot 217a-onderzoek

Naast de onderzoeken van de rekenkamer worden in de provincies doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken gedaan onder verantwoordelijkheid van het college. Dit zijn onderzoeken in het kader van artikel 217a van de Provinciewet:

Artikel 217a

1. Gedeputeerde Staten verrichten periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur. Provinciale Staten stellen bij verordening regels hierover.
2. Gedeputeerde Staten brengen schriftelijk verslag uit aan Provinciale Staten van de resultaten van het periodiek onderzoek.
3. Gedeputeerde Staten stellen de rekenkamer tijdig op de hoogte van de onderzoeken die zij doen instellen en zenden haar een afschrift van een verslag als bedoeld in het tweede lid.

Het onderscheidende van de rekenkameronderzoeken ten opzichte van deze onderzoeken is dat de rekenkamer een onafhankelijk orgaan is dat gericht is op de Staten, terwijl deze onderzoeken onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de provincie zelf worden uitgevoerd. Opmerkelijk is dat bij de Provincie Drenthe waarborgen zijn gecreëerd om een onafhankelijke rapportage van deze 217a-onderzoeken zeker te stellen. Ten behoeve van het voorkomen van overlap in de verschillende typen onderzoeken functioneren er in de provincies interne-audit teams. De rekenkamer participeert niet in dit overleg, met het oog op haar onafhankelijkheid. In de praktijk is het zo dat de rekenkamer haar onderwerpen kiest, en dat bij de andere onderzoeksinstrumenten (217a) dit wordt meegewogen in de keuze van de onderwerpen die men in dat kader onderzoekt.

Wij merken op dat het derde lid van artikel 217a een omgekeerde intentie heeft. Juist vanwege haar onafhankelijke positie, en het overzicht dat zij daarmee kan creëren, zijn het vaak de rekenkamers die inventariseren welke soorten onderzoeken al zijn uitgevoerd, welke insteek deze onderzoeken hebben gehad en waar vervolgens dan nog de lacunes liggen binnen de organisatie. De rekenkamer is dan het sluitstuk van de controleketen, met name waar het doelmatigheid- en doeltreffendheidonderzoek betreft. De toegevoegde waarde van de onafhankelijkheid van een rekenkamer is juist dat zij geheel vrij is in haar onderwerpkeuze, dit in tegenstelling tot uitvoerders van de 217a onderzoeken.

Dit wil niet zeggen dat wij van mening zijn dat de rekenkamer dient te participeren in de interne-audit teams, maar wel dat de rekenkamer meeweegt, in de afwegingen bij de totstandkoming van haar eigen onderzoekskeuzes, welke onderzoeken er door anderen worden gedaan.

5.4 Onderzoeksagendering

Tot nu toe heeft de rekenkamer vier onderwerpen voor onderzoek geselecteerd. In volgorde van planning zijn dit:

1. Realisatie en resultaat werkgelegenheidsprojecten (werk&economie)
2. Jeugdzorg (zorg&welzijn)
3. Effectiviteit doorstromingsbevorderende maatregelen (mobiliteit)
4. Toeristische infrastructuur als versterking van de regionale economie (werk&economie)

De eerste twee onderzoeken zijn inmiddels afgerond en zijn in april respectievelijk november 2006 gepubliceerd. De eerste twee onderzoeken betreffen onderwerpen die door de programmaraad zijn aangedragen. Deze en de andere onderwerpen heeft de rekenkamer beoordeeld aan de hand van in haar onderzoeksprotocol opgenomen criteria. Dit heeft geleid tot een onderzoeksprogramma voor de periode 2005 – 2006.

Bij aanvang van een onderzoek wordt een onderzoeksvoorstel opgesteld dat ter kennisname met uitgebreide toelichting wordt gestuurd aan de Provinciale en Gedeputeerde Staten en aan de directeuren-secretaris.

De onderwerpen die geselecteerd zijn, zijn alle onderwerpen die binnen alle drie de provincies zijn onderzocht. De rekenkamer heeft bewust voor deze gezamenlijke onderwerpen gekozen, en zal dit -blijkens de gesprekken die wij hebben gevoerd- voorlopig ook zo houden. Motivatie: men is

niet voor niets een gezamenlijke rekenkamer. De rekenkamer is beducht voor het feit dat vanuit de provincies gekeken wordt of men wel voldoende aan bod komt. Men sluit niet uit dat in de toekomst kleinere onderzoeken (quick-scans) uitgevoerd kunnen worden naar onderwerpen die specifiek bij één provincie spelen. Ter illustratie is in bijlage D een overzicht opgenomen met daarin de onderwerpen zoals deze door de vier gemeenschappelijke provinciale rekenkamers zijn onderzocht.

Wij menen dat de rekenkamer zichzelf een beperking oplegt, waar het de toegevoegde waarde betreft, voor de provincies door alleen onderwerpen te kiezen die de drie provincies betreffen. De drie provincies zijn drie op zichzelf staande organen, die los van elkaar iets zullen moeten doen met de uitkomsten van een rekenkamerrapport. Veel rekenkamers hebben als selectie criterium voor het doen van een rekenkameronderzoek de toegevoegde waarde van een rekenkameronderzoek in de context van die provincie of gemeente. Men houdt dan rekening met al eerder uitgevoerde onderzoeken of evaluaties, de omgeving waarin het onderzoek wordt gedaan, en waarin de uitkomsten van het onderzoek een vervolg moet krijgen. Vanuit die achtergrond zullen veel onderwerpen die, alhoewel ze in alle drie de provincies spelen, leiden tot een verschillende prioritering in de onderzoeksagenda. De toegevoegde waarde van de rekenkamer dient naar onze mening beoordeeld te worden voor elk van de provincies afzonderlijk. De vrees dat door het meer provinciespecifiek onderzoek te doen er ongelijkheid is in de inzet van de rekenkamer voor de verschillende provincies, kan worden opgelost door inzicht te geven in de ingezette capaciteit van de rekenkamer (zie hieronder 5.5).

5.5 Capaciteit en productie

Door de geïnterviewden worden er kritische opmerkingen gemaakt over het feit dat de rekenkamer achterblijft in haar planning. Het doel om te komen tot twee onderzoeken per jaar is de eerste twee jaar niet gehaald. Meerdere respondenten merken op dat de rekenkamer om haar draagvlak te behouden iets moet doen aan haar output. Als verklaring hiervoor noemt de rekenkamer twee factoren. De eerste betreft het gebrek aan onderzoekscapaciteit. De tweede betreft de kwaliteit van de onderzoeken. De rekenkamer publiceert niet als men zelf niet volledig achter het onderzoek staat. Er zijn twee vacatures ontstaan in 2006. Er is een vacature voor een projectleider vanaf februari 2006 en een vacature voor onderzoeker vanaf augustus 2006. Voor beide vacatures is sinds 1 januari 2007 een invulling. Volgens de rekenkamer heeft men minder prioriteit gegeven aan de werving voor deze vacatures omdat het afronden van de lopende onderzoeken belangrijker was. Als gevolg van onder andere deze vacatures is in het jaar 2005 een aanmerkelijk overschot geweest op de begroting van € 198.628 (28%).

De rekenkamer heeft er niet voor gekozen om tijdelijke invulling te geven aan deze vacatures door bijvoorbeeld externe onderzoekers in te huren. Hiervan is afgezien vanwege het feit dat men de kwaliteit in eigen hand wenste te houden. De rekenkamer geeft aan moeite te hebben met het vinden van de juiste mensen vanwege krapte op de arbeidsmarkt. Uit de gesprekken is ons gebleken dat op het bureau van de rekenkamer niet vooraf gestuurd wordt op de inzet van uren in relatie tot de te leveren prestaties.

Zoals gezegd is de rekenkamer van plan om in de toekomst kleinere onderzoeken (quick-scans) uit te voeren naar onderwerpen die bij de Staten spelen. De rekenkamer is met het oog hierop voornemens om bij een komende begroting te verzoeken of het budget verhoogd kan worden zodat 1fte extra onderzoekscapaciteit beschikbaar komt.

In het visiedocument hebben de Staten van de drie provincies aangegeven dat de rekenkamer dient te investeren in jonge mensen die ze vervolgens zelf opleidt. In dat licht is het een gemiste kans om de ontstane vacatures niet direct in te vullen. Door prioriteit te geven aan het afronden van het onderzoek betekent dat de nieuwe mensen een leerervaring wordt ontnomen, namelijk het werk dat plaatsvindt terwijl hun vacature niet is ingevuld.

Sturing op de inzet van uren in relatie tot de te leveren prestaties is naar onze mening noodzakelijk om afwegingen te kunnen maken hoeveel tijd er gelegitimeerd aan welke activiteit besteed kan worden. Door het invoeren van een meer bedrijfsmatige sturing kan inzichtelijk worden gemaakt hoeveel tijd er aan welk onderzoek besteed kan worden, hoeveel er feitelijk besteed wordt en wat de oorzaken van onderschrijding en overschrijding zijn. Hiermee wordt ook het argument weggenomen om af te zien van provinciespecifiek onderzoek, immers zowel vooraf (begroting) als achteraf (rekening) kan inzicht geboden worden in de omvang van de capaciteit die ten behoeve van de verschillende provincies wordt ingezet.

Gegeven het feit dat de rekenkamer tot nog toe niet op volle sterkte heeft gefunctioneerd, in ieder geval in 2005 en naar het zich laat aanzien in 2006 een begrotingsoverschot heeft en nog niet stuurt op de inzet van capaciteit in relatie tot het te bereiken resultaat, achten wij het niet aangetoond dat om het uitvoeren van de quick-scans mogelijk te maken het nodig is om een extra formatieplaats aan het bureau van de rekenkamer toe te voegen. Ter verdere onderbouwing hiervan hebben wij in bijlage C het budget van de Noordelijke Rekenkamer afgezet tegen het aantal inwoners van de drie noordelijke provincies, de begroting van die drie provincies en het aantal formatieplaatsen (fte's) binnen de drie provincies. Dit hebben we ook voor de andere provinciale rekenkamers gedaan en voor een aantal gemeentelijke rekenkamers. Daaruit kan worden geconcludeerd dat de rekenkamer ten opzichte van die andere rekenkamers een relatief hoog budget heeft.

5.6 Betrokkenen bij het onderzoek

De Noordelijke Rekenkamer heeft ervoor gekozen om in het kader van een onderzoek niet de verantwoordelijke gedeputeerden of de betrokken statenleden te interviewen. Ten aanzien van het niet interviewen van de verantwoordelijk gedeputeerde is de mening van de rekenkamer dat dit overeenkomt met de werkwijze van de Algemene Rekenkamer die ook geen ministers

interviewt. Daarbij vindt men de mening van gedeputeerden 'niet zo interessant' om mee te nemen in het onderzoek. Men wenst op een objectieve manier tot de onderzoeksresultaten te komen, hetgeen naar de mening van de rekenkamer betekent dat alle belangrijke gegevens terug te vinden zijn in de ambtelijke organisatie. Het rapport moet zo opgebouwd zijn dat iedereen met de in het rapport vermelde feiten tot dezelfde conclusie komt. Niets mag de objectiviteit van het onderzoek in de weg staan.

De Noordelijke Rekenkamer bevindt zich met de Algemene Rekenkamer in goed gezelschap, maar kiest daarmee ten opzichte van andere provinciale en lokale rekenkamers een uniek standpunt. Een check van ons bevestigt dat geen van de andere provinciale rekenkamers noch de rekenkamers van de vier grote steden op eenzelfde standpunt staan. Sterker nog, men kiest in het geval van de Randstedelijke Rekenkamer expliciet een tegenovergesteld standpunt.

Door ons gevraagd naar de motivatie om gedeputeerden te interviewen, antwoordt Prof. Dr. Bart Noordam (bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer) ons het volgende:

'Net voor we de Nota van Bevindingen afronden spreken we met het verantwoordelijke lid van Gedeputeerde Staten. We sturen ongeveer een week voor het interview het normenkader op en een viertal gespreksonderwerpen. De vier onderwerpen worden toegelicht in een alinea met zinnen als *het is de rekenkamer opgevallen dat...* , en *wat is hier uw mening over*. GS-leden ervaren het interview als prettig: de rekenkamer krijgt een gezicht en het wordt ook duidelijk welke kant we opgaan. Voor het onderzoek levert het wel eens nieuwe gezichtspunten op, vaker blijkt dat er bij bepaalde zaken bij de provincie een andere perceptie is en naar aanleiding van het interview schrijven we nog wel eens een toelichtend stukje tekst in een kadertje. Echt nuttig is het interview ook bij het schrijven van de bestuurlijke nota, omdat je een beter beeld hebt van de ontvanger.'

Wij zien in deze verschillende benadering van twee provinciale rekenkamers een verschil van visie dat door alle ambtenaren en gedeputeerden die wij hebben gesproken wordt bekritiseerd. Ambtenaren en gedeputeerden die wij hebben gesproken spreken uit dat zij niet wensen te tornen aan de onafhankelijkheid van de rekenkamer, maar dat het de vraag is of de keuzes die de rekenkamer in het kader van haar onafhankelijkheid maakt leiden tot een maximaal effectieve rekenkamer in termen van leereffect. De objectieve kwaliteit van de rapporten wordt ook hier gewaardeerd, maar door bijvoorbeeld het niet spreken met de gedeputeerden worden de uitvoerders van het beleid 'nogal in het duister gelaten over de uitkomsten en aanbevelingen van de gepubliceerde rapporten'. Een hierop aansluitend kritiekpunt is dat de rekenkamer als gevolg van haar onderzoeksmethoden haar bevindingen te weinig in de context van de organisatie plaatst waardoor er weerstand binnen de organisaties kan ontstaan. Een geïnterviewde zegt: 'Het grootste probleem van de rekenkamer is dat zij geen oog heeft voor de context van het onderzoek. Het gevolg is dat aanbevelingen niet dat effect hebben die zij wel zouden kunnen hebben'. Ten slotte: 'De rekenkamer levert goed werk. Men moet echter wel in het oog houden dat de onderzoeken van de rekenkamer leereffecten moeten opleveren. Daarbij is de verstandhouding tussen de rekenkamer en gedeputeerden van belang. De keuze van de

rekenkamer voor 200% onafhankelijkheid heeft wel een afstand gecreëerd tussen bestuurders en de Noordelijke Rekenkamer'.

Het spreekt vanzelf dat er meerdere werkwijzen en tussenvormen door een rekenkamer te hanteren zijn. Belangrijk in het maken van een keuze voor een bepaalde werkwijze is de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de oprichting van de rekenkamer en waar de rekenkamer vanuit moet gaan bij de verdere invulling van haar werkwijze. In het visiedocument wordt als uitgangspunten van een rekenkamer genoemd dat deze onder andere onafhankelijk is en gericht is op een zo groot mogelijk leereffect voor de provinciale organisatie. Wij menen dat een minder afstandelijke werkwijze van de Noordelijke Rekenkamer op dit punt een positieve bijdrage kan hebben aan het vergroten van dit leereffect zonder dat de onafhankelijkheid onder druk komt te staan. Wat dit laatste betreft: de onafhankelijkheid van de rekenkamer moet voor alle partijen (gedeputeerden, statenleden én rekenkamer) zo evident zijn dat de suggestie van ongewilde beïnvloeding van het onderzoeksresultaat niet opkomt.

5.7 Hoor en wederhoor

Zoals de meeste rekenkamers heeft de Noordelijke Rekenkamer een procedure van zowel ambtelijke hoor en wederhoor als bestuurlijke hoor en wederhoor. Dit heeft de Noordelijke Rekenkamer onder andere toegelicht in het onderzoeksprotocol. Ambtelijke hoor en wederhoor wordt gehouden met als doel om de bevindingen te verifiëren en feitelijke onjuistheden weg te nemen. In de conceptnota van bevindingen die met dit doel aan de ambtelijke organisatie ter hand wordt gesteld zijn nog geen conclusies en aanbevelingen opgenomen. Na een gesprek en / of schriftelijke reactie van ambtelijke zijde wordt, indien dit noodzakelijk is, de nota van bevindingen aangepast en vastgesteld.

Deze nota van bevindingen gebruikt de rekenkamer om te komen tot een onderzoeksrapport. In het rapport staan de belangrijkste bevindingen, daar worden conclusies uit getrokken en aanbeveling voor verbetering gedaan. Dit conceptrapport legt de rekenkamer voor aan de betrokken colleges van Gedeputeerde Staten (bestuurlijke hoor en wederhoor). De rekenkamer neemt de bestuurlijke reactie van de colleges op in het rapport, eventueel voorzien van een nawoord.

Het is ons gebleken dat er, ondanks de inzichtelijke werkwijze van de rekenkamer, onduidelijkheid is over deze procedure. Respondenten uit ambtelijke en bestuurlijke hoek, de mensen van de rekenkamer en de statenleden stuiten op onduidelijkheden. Van de zijde van de onderzochten heeft men niet scherp wat nu de status is van deze procedure, en wat er mee gedaan wordt. Men is bijvoorbeeld verbaasd over het feit dat de reactie van het college achterin het rapport wordt opgenomen en geen prominentere plaats krijgt. Men voelt zich daarom bij publicatie alsnog genoodzaakt om het eigen geluid extra sterk te laten horen. De ervaringen van de provincie met andere onderzoeken is ook doorgaans een andere, namelijk dat men de onderzoeksresultaten voor publicatie gepresenteerd krijgt en eventueel invloed heeft of kan hebben op de publicatie.

Op zich is deze gang van zaken niet verwonderlijk. Op basis van onze ervaring elders is het ons beeld dat het enige tijd vergt voordat dit aspect van het werk van de rekenkamer vooral door collegeleden in het juiste perspectief wordt gezien. Daarbij is het zo dat onderzoeksrapporten altijd wel een zeker ongemak zullen oproepen. Waar het op lange termijn om gaat is dat deze 'spanning' geen invloed heeft op de effectiviteit van de onderzoeksresultaten.

Opmerkelijk vinden wij het dat ook bij statenleden onduidelijkheid bestaat. Zij zijn van mening dat de gang van zaken leidt tot een beeld 'alsof de rekenkamer met het college onderhandelt over het onderzoeksresultaat'. Wij menen dat het goed zou zijn als de rekenkamer door actieve voorlichting helderheid over haar hoor en wederhoor procedure blijft geven. Dit kan bijvoorbeeld door in de onderzoeksrapportage de procesgang nadrukkelijk te schetsen.

5.8 Publicatie van de rapporten

Gegeven het aantal en de intensiteit van de berichtgeving in de pers is de publicatie van de twee rapporten die de Noordelijke Rekenkamer niet onopgemerkt gebleven. Bij het eerste rapport is er commotie geweest vanwege het feit dat het onderzochte SNN (Samenwerkingsverband Noord Nederland), vóór publicatie een persbericht heeft verzonden met kritiek op het rapport. Bij het rapport naar de Jeugdzorg is er met name in Drenthe commotie geweest door een reactie van de verantwoordelijk gedeputeerde op het persbericht van de rekenkamer, en de reactie daarop van de rekenkamer bij de behandeling van het rapport in de commissievergadering van Provinciale Staten.

De werkwijze van de rekenkamer bij publicatie is dat statenleden uit alle drie de provincies worden uitgenodigd voor een briefing. Enkele uren voordat dat plaatsvindt, is het rapport openbaar en te downloaden van de website. Met een persbericht wordt het onderzoek onder de aandacht gebracht van de pers. Na de briefing aan de statenleden is de rekenkamer beschikbaar om het onderzoek toe te lichten aan de colleges van Gedeputeerde Staten (of individuele leden daarvan). Uit de gesprekken blijkt dat hier geen gebruik van wordt gemaakt, of dat de status / bedoeling van deze briefing niet door alle bestuurders begrepen worden.

Om te voorkomen dat, in de woorden van één van de geïnterviewden, er een soort 'traditie van ruzie' ontstaat rond de publicatie van rekenkamerrapporten, stellen wij voor er een procedure wordt geformuleerd die recht doet aan de verschillende posities die de verschillende partijen innemen. De rapportage van de rekenkamer richt zich conform artikel 186 Provinciewet aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Het is voorstelbaar dat direct na publicatie zowel statenleden als colleges van Gedeputeerde Staten gevraagd worden om een reactie. Om het risico van ondoordachte reactie te minimaliseren pleiten wij ervoor dat zowel staten als Gedeputeerde Staten voor publicatie over alle relevante informatie van de rekenkamer beschikken.

5.9 Behandeling van de rapporten

De behandeling van de rapporten door de Provinciale Staten is iets van de Staten zelf en niet van de rekenkamer. Wij hebben opgemerkt dat er diversiteit is in de behandeling tussen het eerste en

het tweede rapport en tussen de provincies onderling. Op zich is dat geen probleem, als vooraf maar duidelijk is waarom voor welk type behandeling wordt gekozen. Deze duidelijkheid wordt niet door iedereen zo ervaren. Bij de behandeling van het tweede onderzoeksrapport van de rekenkamer in een commissievergadering van de Staten van Drenthe is er de nodige commotie geweest.

Heldere en eenduidige afspraken over de behandeling verkleinen de kans op dit soort situaties. Zeker in een beginfase van de rekenkamer is het daarom aan te bevelen om tot een zelfde werkwijze te komen waar het de opeenvolgende rapporten in een provincie betreft, en wellicht zelfs ten aanzien van alle drie de provincies. Dit zal het beeld van sommigen dat er weinig regie lijkt te zijn rond de behandeling van rekenkamerrapporten in ieder geval nuanceren.

Er is doorgaans een aantal punten waar een effectieve behandeling aan moet voldoen. Een eerste is dat er vanuit de staten behoefte is om met de rekenkamer te spreken over het rapport, en hierover vragen te stellen. Een tweede is dat – met de resultaten van het onderzoek in de hand – de staten een debat moeten kunnen voeren met elkaar en met het college van GS. Dit is eigenlijk de behandeling van een rekenkamerrapport in het kader van de ‘reguliere’ controlerende rol van de staten. Een derde punt dat van belang is om een effectieve behandeling te garanderen is dat er geen vermenging plaatsvindt is tussen het hier geschetste eerste punt en het tweede. Met andere woorden: het is onwenselijk als in het kader van een behandeling in de staten er een discussie ontstaat tussen de rekenkamer en het college van Gedeputeerde Staten. Iedere behandelingsprocedure die hieraan voldoet geeft voldoende waarborg voor de onafhankelijke rol van de rekenkamer.

Wij stellen voor dat de presidia van de elk van de provincies voor zichzelf een procedure ontwikkelen waarbij er voor iedereen duidelijkheid ontstaat over de te volgen stappen bij de behandeling van een rapport van de rekenkamer.

6. Samenvattende conclusies en aanbevelingen

“De Noordelijke Rekenkamer is een **onafhankelijk** functionerende organisatie, **primair gericht op de Staten**, die streeft naar het leveren van onderzoeksrapporten van **kwalitatief hoogwaardig niveau**, waarmee een zo groot mogelijk **lerend effect** voor de provinciale organisaties wordt nagestreefd. Het **startmodel** vormt de basis voor de Noordelijke Rekenkamer”.

6.1 Conclusies en aanbevelingen uit het rapport

A. Gemeenschappelijke Regeling

De gemeenschappelijke regeling werkt. Aan de basis van de regeling mankeert niet iets dat een goede werking van de rekenkamer in de weg staat. Wel zijn er een aantal begripsverduidelijkingen, tekstuele aanpassingen en actualisaties mogelijk ten aanzien van de bestaande regeling.

Aanbeveling

1. Wij stellen de staten voor om van de gelegenheid van deze evaluatie gebruik te maken, en de in bijlage B opgenomen herziene gemeenschappelijke regeling vast te stellen.

B. Rekenkamer in contact met haar omgeving

De Rekenkamer heeft werk gemaakt van haar introductie en haar fysieke zichtbaarheid naar de Staten. Naast de publicatie van de rapporten en de bijeenkomsten daaromheen is de rekenkamer zichtbaar door aanwezigheid bij staten- en commissievergaderingen. Sinds de start is tweemaal een nieuwsbrief aan de staten gestuurd.

Aanbeveling

2. Wij geven de rekenkamer in overweging om meer energie te stoppen in verschillende vormen van communicatie, naar de verschillende groepen waarmee de rekenkamer in contact staat. Bijvoorbeeld door een (digitale) nieuwsbrief die ieder kwartaal naar statenleden, gedeputeerden, bij onderzoek betrokken ambtenaren, griffies etc. wordt verzonden.

C. Programmaraad

Volgens de taakomschrijving zoals deze bij de aanvang van de rekenkamer is meegegeven – namelijk het aandragen van onderwerpsuggesties voor de rekenkamer - werkt de programmaraad. Er is onduidelijkheid over de rol die de programmaraad hierin naar de drie staten speelt en moet spelen. De heersende mening is dat de programmaraad een nuttige rol vervult.

Aanbeveling

3. *Wij doen de aanbeveling aan de staten om bij de start van een nieuwe statenperiode opnieuw stil te staan bij de toegevoegde waarde van de programmaraad. De programmaraad functioneert als een 'voorstation' van de communicatie van de rekenkamer naar de Staten en vice versa. Er is een risico aanwezig dat daarmee de rechtstreekse lijnen tussen de Staten en hun rekenkamer minder worden benut. Het aantal rechtstreekse contacten tussen statenleden en de rekenkamer (namelijk geen), alsmede het feit dat geen van de Staten tot nu toe gebruik heeft gemaakt van zijn wettelijk recht om een verzoek tot het doen van een onderzoek bij de rekenkamer in te dienen zou daarop kunnen wijzen. Het paradoxale doet zich dan voor dat een programmaraad juist tot afstand tussen rekenkamer en staten leidt ('de rekenkamer dat is iets voor die statenleden die in de programmaraad zitten, dus daar hoef ik me niet mee bezig te houden').*

D. Onderzoeksagendering

De onderwerpen die onderzocht zijn komen voort uit suggesties van de programmaraad, de twee lopende onderzoeken komen voort uit de rekenkamer zelf. De gekozen onderwerpen betreffen allen onderzoeken naar de drie provincies gezamenlijk. De rekenkamer kiest haar onderwerpen los van de vraag welke onderzoeken er onder verantwoordelijkheid van de colleges naar doelmatigheid en doeltreffendheid worden uitgevoerd (zgn. 217a onderzoeken).

Aanbeveling

4. *Wij doen de rekenkamer de aanbeveling om zich bij de keuze van onderwerpen sterker te laten leiden door wat zich in elk van de provincies afzonderlijk afspeelt. De toegevoegde waarde van een door de rekenkamer onderzocht onderwerp wordt voor een groot deel bepaald door de specifieke factoren van de organisatie waarbinnen dat onderzoek wordt gedaan. De context van deze organisatie, de politieke prioritering, het risico, de vraag of iets onderwerp is of wordt van bijvoorbeeld een 217a onderzoek zijn factoren die in elk van de drie provincies kunnen meewegen in de beoordeling welk onderwerp de meeste toegevoegde waarde heeft.*

E. Capaciteit en productie

De rekenkamer is in de eerste twee jaar niet tot de output gekomen die vooraf beoogd was. De eerste twee jaar is er een onderschrijding van het budget. Ontstane vacatures zijn niet direct ingevuld. Binnen het bureau van de rekenkamer wordt niet vooraf gestuurd op de inzet van uren in relatie tot de te leveren prestaties. De rekenkamer is van plan om met het oog op in de toekomst uit te voeren kleinere onderzoeken de Staten te verzoeken om extra budget beschikbaar te stellen ten behoeve van het invullen van 1fte extra onderzoekscapaciteit.

Aanbevelingen

5. *Wij bevelen de rekenkamer aan om juist in de opbouw fase prioriteit te geven aan het opbouwen van een compleet team dat de potentie heeft zich met de rekenkamer mee te ontwikkelen. Daarnaast kan gezocht worden naar een vaste kring van externe onderzoekers / onderzoeksbureaus waardoor kwetsbaarheid bij uitval verminderd kan worden.*
6. *Wij zijn van mening dat binnen het huidige budget van de Rekenkamer meer resultaten gerealiseerd kunnen worden. Daarbij zijn wij van mening dat het huidige budget van de Rekenkamer ook voor de eindsituatie voldoende moet zijn. Wij doen de staten de aanbeveling het budget van de rekenkamer niet te verhogen.*
7. *Wij doen de rekenkamer de aanbeveling om intern te sturen op de inzet van uren in relatie tot de verschillende activiteiten van de rekenkamer.*

F. Betrokkenen bij onderzoek

Gedeputeerden en statenleden worden door de Rekenkamer niet geïnterviewd als onderdeel van het onderzoeksproces. Dit is onderdeel van een werkwijze waarin niets de objectieve oordeelsvorming in de weg mag staan.

Aanbeveling

8. *Wij doen de aanbeveling om in navolging van andere provinciale en lokale rekenkamers een minder afstandelijke werkwijze te hanteren. Onafhankelijkheid komt niet in het geding als je lopende je onderzoek betrokken statenleden en gedeputeerden voorlegt wat de bevindingen zijn en wat zij daarvan vinden. Draagvlak dat tijdens het onderzoek voor de (kritische) bevindingen van de rekenkamer groeit heeft een positief effect op het leereffect dat de rekenkamer met zijn onderzoeken bereikt.*

G. Hoor en wederhoor

Er blijkt onduidelijkheid te zijn ten aanzien van de status van de hoor en wederhoor procedure. Zo heeft men bijvoorbeeld aan de zijde van de onderzochten niet scherp wat nu de status is van deze procedure, en wat er mee gedaan wordt. Men voelt zich hierdoor mede genooddaakt om na publicatie van de rapporten te reageren.

Aanbeveling

9. *Wij doen de aanbeveling aan de rekenkamer om actieve voorlichting te blijven geven over de hoor en wederhoor. Dit kan bijvoorbeeld door in elk rapport inzicht te geven in de procedure, de redenen om dit zo te doen en de uitkomsten daarvan.*

H. Publicatie van de rapporten

Publicaties van de Noordelijke Rekenkamer blijven niet onopgemerkt: er is beide keren veel rumoer geweest. De procedure van de Rekenkamer bij publicatie is erop gericht om het rapport eerst openbaar te maken, enkele uren daarna een briefing te geven aan statenleden en dan daarna de mogelijkheid te geven tot een briefing aan de colleges van GS.

Aanbeveling

10. *Wij doen de aanbeveling om voor publicatie zowel aan statenleden als aan de colleges van Gedeputeerde Staten de mogelijkheid te bieden om alle relevante informatie tot zich te nemen. Hiermee wordt het risico van een ondoordachte publiekelijke reactie geminimaliseerd.*

I. Behandeling van de rapporten

Momenteel vindt er variatie plaats in de behandeling van de rekenkamerrapporten, Hierdoor is er onduidelijkheid over de wijze waarop de behandeling verloopt en is er een risico dat de gang der dingen anders gaat dan men vooraf bedacht heeft.

Aanbeveling

11. *Wij stellen voor dat de presidia van elk van de provincies voor zichzelf een procedure ontwikkelen waarbij er voor iedereen duidelijkheid ontstaat over de te volgen stappen bij de behandeling van een rapport van de rekenkamer.*

6.2 Slotbeschouwing

Over het algemeen kan worden gesteld dat de Noordelijke Rekenkamer voortvarend van start is gegaan. Zij heeft daarmee ook veel 'goodwill' gekweekt bij de statenleden. Uit de documenten en gesprekken is vooral het beeld van een onafhankelijk functionerende rekenkamer naar voren gekomen. De rapporten die zij heeft kunnen afronden, worden door een meerderheid van een kwalitatief hoogwaardig niveau beschouwd. Ook kan er worden geconcludeerd dat de rekenkamer primair op de Staten is gericht.

Om echter aan deze uitgangspunten te kunnen voldoen heeft de Noordelijke Rekenkamer voor een werkwijze gekozen die aan één belangrijk uitgangspunt voorbij lijkt te schieten, namelijk het lerend effect dat de rapporten moeten opleveren. In haar streven zo onafhankelijk mogelijk te zijn, heeft de rekenkamer onvoldoende aandacht voor het creëren van een zo groot mogelijk lerend effect. In haar streven om de hoogste kwaliteit te leveren is er onvoldoende gestuurd om het beoogde aantal onderzoeken in de eerste twee jaar ook daadwerkelijk te publiceren.

De rekenkamer spiegelt zich aan de Algemene Rekenkamer. Wij zien dit als een eenzijdig spiegelbeeld. Naast de ervaringen van andere provinciale rekenkamers willen wij met name de ervaring en werkwijze van gemeentelijke rekenkamers en rekenkamerfuncties onder de aandacht brengen. In bijvoorbeeld steden als Utrecht en Rotterdam is er de afgelopen acht tot tien jaar veel ervaring opgedaan met de rekenkamer. Ervaringen ten aanzien van de kleinere lokale of provinciale setting, de inbedding van de rekenkamer in een nieuwe dualistische bestuurspraktijk en simpelweg de start van een nieuw instrument in een aloude context zijn punten waar de Noordelijke Rekenkamer is voorgegaan door gemeentelijke rekenkamers.

A. Geraadpleegde bronnen

Schriftelijke bronnen:

- Notitie 'Een Noordelijke Rekenkamer', Statenstuk 2004-102, d.d. 04 februari 2004
- De Noordelijke Rekenkamer, Eindrapportage Stuurgroep, d.d. 22 december 2004
- Visiedocument De Noordelijke Rekenkamer, d.d. juli 2004
- Gemeenschappelijke Regeling De Noordelijke Rekenkamer, d.d. 01-01-2005
- Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke provinciale rekenkamer Noord-Brabant en Limburg
- Gemeenschappelijke Regeling Rekenkamer provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland
- Reglement van orde Programmaraad Noordelijke Rekenkamer
- Onderzoeksprotocol Noordelijke Rekenkamer
- Onderzoeksprogramma Noordelijke Rekenkamer
- Strategie Noordelijke Rekenkamer
- Missie Noordelijke Rekenkamer
- Reglement van orde van de Noordelijke Rekenkamer, d.d. 21-04-2005.
- Reglement van orde Programmaraad Noordelijke Rekenkamer
- Rapport Jaarrekening 2005 Noordelijke Rekenkamer
- Begroting 2007 Noordelijke Rekenkamer, d.d. 22-07-2006
- Infobulletin Noordelijke Rekenkamer, mei 2005
- Nieuwsbrief Noordelijke Rekenkamer, oktober 2006
- Notulen Vergaderingen Programmaraad, 11-04-2005 t/m 09-10-2006
- Provinciewet (houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot provincies), d.d. 10-09-1992
- Rapport MKB-maatregelen ter versterking van de marktsector in Noord-Nederland, d.d. 27-04-2006
- Rapport van bevindingen vraaggerichte jeugdzorgaanbod in de drie Noordelijke Provincies, d.d. 09-11-2006
- Verslag van de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie provincie Drenthe, d.d. 21-01-2004
- Verslag Statenvergadering Groningen, d.d. 04-02-2004
- Verslag van de vergadering van de Rekeningcommissie provincie Groningen, d.d. 04-01-2006
- Besluitenlijst van de Provinciale Staten Fryslân, d.d. 21-04-2004
- Verslag van de Statencommissie Boarger Mienskip provincie Fryslân, d.d. 14-04-2004
- Besluitenlijst van de Provinciale Staten Fryslân, d.d. 03-11-2004

Interviews:

- Dhr. G.B. Nijhuis, Voorzitter Noordelijke Rekenkamer
- Dhr. H.A. Doek, lid van college Noordelijke Rekenkamer
- Mevr. C. Pietjouw, directeur Noordelijke Rekenkamer
- Mevr. C.A.M. Mulder, Gedeputeerde provincie Groningen
- Dhr. W. Goutier, hoofd afdeling welzijn en cultuur provincie Groningen
- Dhr. H.J. Bolding, provinciesecretaris provincie Groningen
- Dhr. J. Wibier, algemeen directeur provincie Fryslân
- Dhr. M. Cohen, adjunct-directeur provincie Fryslân
- Mw. A. Haarsma, Gedeputeerde provincie Drenthe
- Dhr. D.J. Nauta, tot 01-01-2007 provinciesecretaris provincie Drenthe
- Mevr. I. M. Rozema, Statengriffier provincie Drenthe
- Dhr. O. Bijlsma, Statengriffier provincie Fryslân
- Mevr. A.H. Mulder, lid programmaraad en Statenlid provincie Drenthe
- Dhr. L. Bomhof, lid programmaraad en Statenlid provincie Drenthe
- Dhr. A. Huizing, lid programmaraad en Statenlid provincie Drenthe
- Dhr. J. De Boer, lid programmaraad en Statenlid provincie Fryslân
- Dhr. H. Moll, lid programmaraad en Statenlid provincie Groningen
- Dhr. R. Slager, voorzitter programmaraad en Statenlid provincie Groningen

Telefonische interviews:

- Dhr. H.G. Warmelink, lid van college Noordelijke Rekenkamer
- Dhr. R. Admiraal, lid programmaraad en Statenlid provincie Fryslân
- Dhr. H. Zomer, Statenlid Provincie Drenthe
- Dhr. H. Looman, Statenlid Provincie Drenthe
- Dhr. C. Swagerman, Statenlid provincie Groningen
- Dhr. J.G. Kramer, Statenlid provincie Fryslân
- Dhr. A. van der Ham, lid programmaraad en Statenlid provincie Fryslân

B. Voorstel voor herziene gemeenschappelijke regeling

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING DE NOORDELIJKE REKENKAMER

(zoals gewijzigd bij gelijkkluidend besluit van Provinciale Staten van de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe van)

HOOFDSTUK I ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. *de regeling*: de Gemeenschappelijke regeling de Noordelijke Rekenkamer;
- b. *de deelnemende provincies*: de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe.

Artikel 2 Belangen

Het belang ter behartiging waarvan deze regeling is aangegaan, is het instellen van een gemeenschappelijke rekenkamer als bedoeld in artikel 79I van de Provinciewet.

Artikel 3 Gemeenschappelijk orgaan

1. Door de deelnemende provincies wordt een gemeenschappelijk orgaan als bedoeld in artikel 40, juncto artikel 8, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen ingesteld.
2. Het gemeenschappelijk orgaan is genaamd de Noordelijke Rekenkamer en is gevestigd te Assen.

HOOFDSTUK II INSTITUTIONELE BEPALINGEN

Paragraaf 1: Samenstelling

Artikel 4 Het college

De Noordelijke Rekenkamer bestaat uit drie leden die tezamen het college vormen.

Artikel 5 Benoeming

De voorzitter en de overige leden van de Noordelijke Rekenkamer worden bij gelijkkluidend besluit van Provinciale Staten van de deelnemende provincies benoemd voor een periode van 6 jaar. Na afloop van de termijn van 6 jaar kunnen de voorzitter en de leden eenmaal worden herbenoemd.

Artikel 6 Vacature

In geval van een vacature in de Noordelijke Rekenkamer wordt door Provinciale Staten van de deelnemende provincies een selectiecommissie ingesteld. Bij haar voordracht aan Provinciale Staten houdt de selectiecommissie rekening met de bestaande en gewenste deskundigheid binnen het college.

Artikel 7 Eed

De leden van de Noordelijke Rekenkamer leggen in de vergadering van Provinciale Staten van Drenthe de eed (verklaring en belofte) af als bedoeld in artikel 79g van de Provinciewet.

Artikel 8 Vergoeding en tegemoetkoming in de kosten

De leden van de Noordelijke Rekenkamer ontvangen voor hun werkzaamheden een vergoeding. Voor de voorzitter en de leden bedraagt deze vergoeding per maand respectievelijk 20% en 10% van het maximum van salarisschaal 18 volgens de CAO voor de provincies. Daarnaast kunnen zij gemaakte reis- en verblijfkosten declareren volgens het Reiskostenbesluit provincie Drenthe.

Paragraaf 2: Werkzaamheden

Artikel 9 Vergaderingen

Het college vergadert jaarlijks ten minste 4 keer en voorts zo dikwijls als de voorzitter dat nodig oordeelt, dan wel een lid daartoe schriftelijk onder opgave van redenen verzoekt.

Artikel 10 Quorum

De vergadering van het college wordt niet geopend indien niet ten minste twee leden tegenwoordig zijn. Besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen; indien de stemmen staken, beslist de stem van de voorzitter.

Artikel 11 De voorzitter

De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het college. Hij bevordert een spoedige afhandeling van zaken. Hij tekent de stukken die van de Noordelijke Rekenkamer uitgaan.

Artikel 12 Waarnemend voorzitter

Het college benoemt uit zijn midden een waarnemend voorzitter. De taken en bevoegdheden van de voorzitter worden bij diens afwezigheid of ontstentenis uitgeoefend door de waarnemend voorzitter.

Artikel 13 Privaatrechtelijke rechtshandelingen en feitelijke handelingen

Gedeputeerde Staten van de deelnemende provincies dragen er zorg voor dat aan de Noordelijke Rekenkamer en aan haar voorzitter de bevoegdheid wordt verleend tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen en feitelijke handelingen ter uitvoering van de aan de Noordelijke Rekenkamer opgedragen taak.

Paragraaf 3: Ambtelijke ondersteuning

Artikel 14 Het bureau

Er is een bureau van de Noordelijke Rekenkamer. Het bureau ondersteunt het college in de uitoefening van zijn werkzaamheden.

Artikel 15 De directeur

Aan het hoofd van het bureau staat een directeur. De directeur is tevens secretaris van het college van de Noordelijke Rekenkamer.

Artikel 16 Benoeming en ontslag

De directeur en de overige ambtenaren van het bureau worden op voordracht van de voorzitter van de Noordelijke Rekenkamer benoemd, geschorst en ontslagen door Gedeputeerde Staten van Drenthe.

Artikel 17 Bezoldiging en rechtspositie

De bezoldiging en rechtspositie van de directeur en van de overige ambtenaren van het bureau vinden plaats overeenkomstig de rechtspositieregeling zoals deze is vastgesteld door of vanwege Provinciale Staten van Drenthe

HOOFDSTUK III BETREKKINGEN MET PROVINCIALE STATEN

Artikel 18 Programmaraad

Er is een programmaraad voor de Noordelijke Rekenkamer, bestaande uit 9 leden. Provinciale Staten van de deelnemende provincies benoemen ieder uit hun midden 3 leden en 3 plaatsvervangende leden. De programmaraad benoemt uit zijn midden de voorzitter.

Artikel 19 Taak

De programmaraad heeft tot taak het aandragen van suggesties aan de Noordelijke Rekenkamer voor te verrichten onderzoek.

Artikel 20 Secretariaat

Het secretariaat van de programmaraad berust bij de Griffie van de provincie Drenthe.

HOOFDSTUK IV FINANCIËN

Artikel 21 Begroting

1. De Noordelijke Rekenkamer stelt jaarlijks voor 1 juli de ontwerpbegroting voor het daarna volgende kalenderjaar vast volgens de bepalingen van artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
2. De bepalingen van artikel 48, eerste, derde en vierde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn niet van toepassing op wijzigingen van de begroting indien deze wijzigingen niet leiden tot

verhoging van de door de deelnemende provincies verschuldigde bijdrage in de kosten van het gemeenschappelijk orgaan.

Artikel 22 Kostenverdeling

De kosten van het gemeenschappelijk orgaan worden door de deelnemende provincies voor gelijke delen gedragen.

Artikel 23 Rekening

De Noordelijke Rekenkamer stelt jaarlijks voor 1 juli de rekening over het daaraan voorafgaande kalenderjaar vast.

HOOFDSTUK V WIJZIGING, TOETREDING, UITTREDING EN INTREKKING

Artikel 24 Wijziging

Deze regeling kan worden gewijzigd bij gelijkkluidend besluit van Provinciale Staten van de deelnemende provincies.

Artikel 25 Toetreding

Toetreding tot de regeling kan geschieden bij een daartoe strekkend gelijkkluidend besluit van Provinciale Staten van de deelnemende provincies en het toe te treden openbare lichaam.

Artikel 26 Uittreding

1. Provinciale Staten van de deelnemende provincies kunnen besluiten tot uittreding uit regeling, met dien verstande dat uittreding niet eerder kan plaatsvinden dan op 1 januari 2008. Een besluit tot uittreding treedt in werking met ingang van 1 januari van het jaar volgend op het besluit van Provinciale Staten.
2. Bij uittreding stellen de staten van de deelnemende provincies bij gelijkkluidend besluit de verplichtingen van de uittredende deelnemer vast. Daarbij geldt dat de uittredende deelnemer de kosten vergoedt die direct en indirect het gevolg zijn van de uittreding met een minimum van twee maal de laatstelijk voor de deelnemer verschuldigde jaarbijdrage.

Artikel 27 Intrekking

Deze regeling kan worden ingetrokken bij gelijkkluidend besluit van Provinciale Staten van ten minste tweederde gedeelte van de deelnemende provincies. Het college is belast met de liquidatie van de Noordelijke Rekenkamer.

Artikel 28 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op < datum> . Wijzigingen treden in werking op een door Provinciale Staten van de deelnemende provincies vast te stellen tijdstip.

Artikel 29 Citeertitel

Deze regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd en kan worden aangehaald als Gemeenschappelijke regeling de Noordelijke Rekenkamer.

Gedaan te Groningen,
Provinciale Staten van Groningen

, voorzitter
, griffier

Gedaan te Leeuwarden,
Provinciale Staten van Fryslân

, voorzitter
, griffier

Gedaan te Assen,
Provinciale Staten van Drenthe

, voorzitter
, griffier

C. De budgettaire randvoorwaarden van de Noordelijke Rekenkamer vergeleken

1 Achtergrond

Bij de start van de Noordelijke Rekenkamer is er discussie geweest over de hoogte van het budget dat de rekenkamer nodig heeft om haar taken uit te oefenen. De Provincie Fryslân heeft destijds aangedrongen op een neerwaartse bijstelling van het budget, en dat is ook gebeurd. Het startbudget voor de Noordelijke Rekenkamer in 2005 was € 697.681. Voor de jaren daarna is dat met 3% (2006) en 4% (2007) verhoogd. Na twee jaar is de vraag legitiem of het ter beschikking gestelde budget voldoende is om de taken van de rekenkamer uit te voeren. In het vorige hoofdstuk is vooral gekeken naar het functioneren van de rekenkamer zelf. Hieruit is naar voren gekomen dat de rekenkamer pas sinds 1 januari 2007 met een volledige bezetting aan het werk is.

In dit hoofdstuk willen we een vergelijking presenteren van het budget van de Noordelijke Rekenkamer in relatie tot andere provinciale rekenkamers en de rekenkamers van de vier grote steden. Ten aanzien van de andere provinciale rekenkamers kan gesteld worden dat zij zich, wat ontwikkelstadia betreft, in dezelfde fase als de Noordelijke Rekenkamer bevinden: nieuwe organisaties die gebouwd moeten worden en aan verwachtingen van verschillende provincies moeten voldoen.

2 Aard van de vergelijking

In de tabel op de volgende pagina hebben we een aantal gegevens van de provincies en grote steden op een rij gezet en vergeleken met het beschikbare budget van de rekenkamer. Wij hebben *niet* gekeken naar hetgeen door de rekenkamers feitelijk is gerealiseerd voor dit budget. Het is dus een vergelijking op 'input' en niet op 'output'. Een vergelijking op output is ten aanzien van de provincies op dit moment niet goed mogelijk. Er zijn 'slechts' jaarverslagen van het oprichtingsjaar van de provinciale rekenkamers (2005) beschikbaar. Een aantal van de andere provinciale rekenkamers zijn pas later in dat jaar gestart, zodat het erg lastig wordt om de activiteiten van deze rekenkamers voor wat betreft 2005 met elkaar te vergelijken. In verschillende gemeenten is de rekenkamer wel langer operationeel. Voor de steden Utrecht en Rotterdam (de twee langst bestaande rekenkamers van de vier grote steden) geven we een globaal inzicht in de geleverde prestaties.

Bij gemeentelijke rekenkamers en rekenkamerfuncties zijn er al langer vergelijkingen van budget. Dit gebeurt doorgaans door het budget te delen op het aantal inwoners van de gemeente, waardoor een budget per inwoner ontstaat. Deze vergelijking heeft een aantal nadelen. Het grootste nadeel is dat het aantal inwoners niet alles zegt over de grootte van een organisatie. Grotere gemeenten hebben doorgaans een relatief grotere organisatie (Amersfoort heeft bijvoorbeeld 40% van het aantal inwoners van Utrecht, maar heeft 'slechts' 25% van het aantal ambtenaren van Utrecht). In dat kader is het beter om naar de organisatieomvang te kijken in formatieplaatsen (fte's). Immers, hoe groter de organisatie, des te meer onderzoekswerk de rekenkamer moet doen om de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van al dat werk te bepalen. Ook daar is niet alles mee gezegd. Sommige overheidsorganisatie kiezen ervoor om

een slank apparaat te vormen en relatief veel op afstand te laten uitvoeren, andere kiezen ervoor om veel in eigen hand te houden en hebben dus verhoudingsgewijs een grotere organisatie. Dit laatste pleit er voor om vooral te kijken naar de omvang van de totale begroting.

De vergelijking die wij hebben uitgevoerd betreft een vergelijking van deze drie indicatoren (inwoners, formatieomvang en omvang van de begroting) in relatie tot het budget van de rekenkamer). In de tabel op de volgende bladzijde treft u deze vergelijking aan.

In de drie laatste kolommen (grijs gearceerd) is deze vergelijking opgenomen. In de eerdere kolommen staan het inwonertal (kolom 2) de formatieomvang van de organisatie (3) en de begrotingsomvang van de totale organisatie (4) respectievelijk van de rekenkamer (5). In de laatste kolom voor de grijze arcering (kolom 6) is kolom 4 gedeeld op kolom 3, waardoor inzichtelijk is wat de relatie is tussen de omvang van de organisatie in fte's en de begrotingsomvang van de organisatie.

Deze gegevens staan in de tabel voor wat betreft alle provincies en de vier grote steden. Voor de vier samenwerkingsverbanden die er voor wat betreft de rekenkamer zijn tussen de provincies, zijn de basisgegevens van de provincies bij elkaar opgeteld. In de eerste vier regels moeten de basisgegevens vanuit die insteek gelezen worden (bijvoorbeeld aantal inwoners is het totaal van de inwoners van de provincies die in die rekenkamer met elkaar samenwerken).

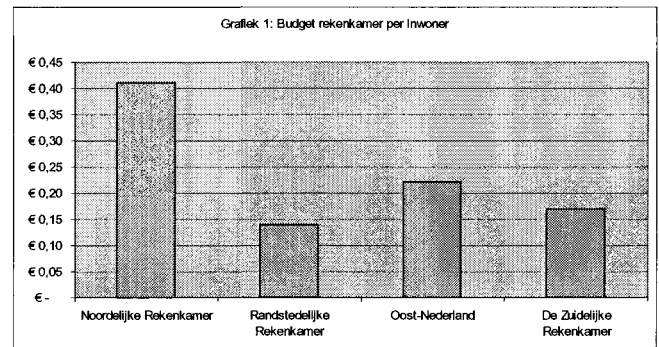

	Inwoners	fte provincies / gemeenten (2005)	Begroting provincies / gemeenten (2006 of 2007)	Begroting Rekenkamer (2005)	fte/ begroting	Budget rekenkamer per inwoner	Budget rekenkamer per 1 milj. begroting	Budget rekenkamer i.r.t. formatie provincie
Noordelijke Rekenkamer	1.699.314	1938	€ 752.000.000	€ 697.681	€ 388.001	€ 0,41	€ 926	€ 359
Randstedelijke Rekenkamer	8.221.286	4656	€ 1.859.000.000	€ 1.146.000	€ 399.236	€ 0,14	€ 616	€ 246
Rekenkamer Oost-Nederland	3.079.838	2105	€ 904.000.000	€ 680.000	€ 429.454	€ 0,22	€ 752	€ 323
De Zuidelijke Rekenkamer	3.541.921	2140	€ 1.154.000.000	€ 600.000	€ 539.252	€ 0,17	€ 520	€ 280
Groningen	575.028	625	€ 274.000.000	€ 232.227	€ 438.302	€ 0,40	€ 848	€ 371
Fryslân	641.881	813	€ 291.000.000	€ 232.227	€ 357.934	€ 0,36	€ 798	€ 286
Drenthe	482.405	500	€ 187.000.000	€ 232.227	€ 374.000	€ 0,48	€ 1.242	€ 464
Zuid-Holland	3.992.562	2198	€ 686.000.000	€ 381.645	€ 312.018	€ 0,10	€ 556	€ 174
Noord-Holland	2.715.129	1200	€ 642.000.000	€ 329.433	€ 535.000	€ 0,12	€ 513	€ 275
Utrecht	1.164.875	838	€ 376.000.000	€ 234.358	€ 448.687	€ 0,20	€ 623	€ 280
Flevoland	348.720	419	€ 155.000.000	€ 200.564	€ 369.223	€ 0,58	€ 1.294	€ 478
Gelderland	1.972.010	1305	€ 700.000.000	€ 340.000	€ 536.398	€ 0,17	€ 486	€ 261
Overijssel	1.107.828	800	€ 204.000.000	€ 340.000	€ 255.000	€ 0,31	€ 1.667	€ 425
Zeeland	379.880	643	€ 207.000.000	€ 280.000	€ 321.528	€ 0,74	€ 1.353	€ 435
Noord-Brabant	2.404.694	1300	€ 758.000.000	€ 300.000	€ 583.077	€ 0,12	€ 396	€ 231
Limburg	1.137.227	840	€ 396.000.000	€ 300.000	€ 471.429	€ 0,26	€ 758	€ 357
Utrecht	281.011	4500	€ 1.300.000.000	€ 270.000	€ 288.889	€ 0,96	€ 208	€ 60
Rotterdam	599.859	25500	€ 4.800.000.000	€ 1.073.000	€ 188.235	€ 1,78	€ 223	€ 42
Den Haag	469.568	4300	€ 2.000.000.000	€ 288.000	€ 465.116	€ 0,61	€ 144	€ 67
Amsterdam	736.045	24500	€ 4.900.000.000	€ 907.694	€ 200.000	€ 1,23	€ 185	€ 37
Gemiddelde G4	521.621	14.700	€ 3.250.000.000	€ 634.638	€ 285.560	€ 1,14	€ 190	€ 51

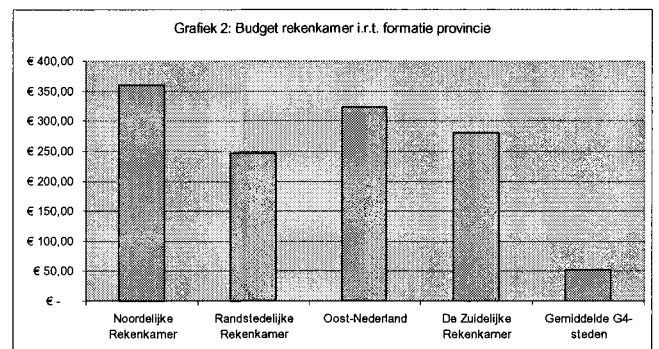
3 De vergelijking op drie punten

Als we de vier samenwerkingsverbanden vergelijken op de drie punten, valt op dat de Noordelijke Rekenkamer in alle gevallen over het meeste budget beschikt. Een vergelijking op budget per inwoner geeft het meest pregnante verschil, namelijk € 0,41 per inwoner ten opzichte van het andere uiterste, de Randstedelijke Rekenkamer met € 0,14 per inwoner (op het totaal van de inwoners in de samenwerkende provincies).

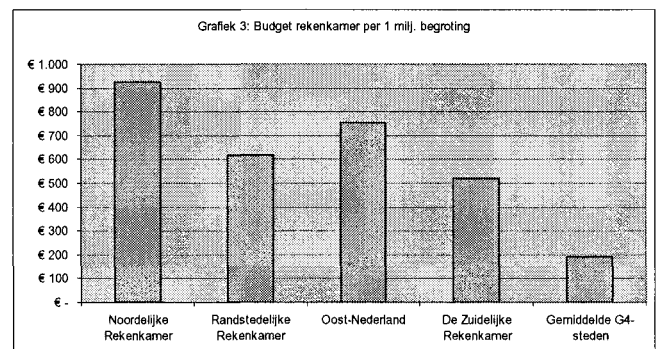
Dat het inwoneraantal voor provincies niet echt een objectieve maatstaf is voor vergelijking blijkt wel uit de vergelijking op basis van budget rekenkamer in relatie tot organisatieomvang en begrotingsomvang van de provincies.

In grafiek 2 staat de vergelijking van het budget van de rekenkamer in relatie tot de organisatieomvang. De Noordelijke Rekenkamer beschikt in dit geval over € 359 budget per fte van de provinciale organisaties. Ook in dit geval staat de Randstedelijke Rekenkamer onderaan het lijstje met € 246 per fte. De andere twee samenwerkingsverbanden zitten tussen deze twee uitersten in met € 280 per fte (Zuidelijke Rekenkamer) en € 323 per fte (Rekenkamer Oost-Nederland).

Een vergelijk van het budget van de rekenkamer in verhouding tot de begrotingsomvang van de provincies geeft een vergelijkbaar beeld. Ook in dit geval beschikt de Noordelijke Rekenkamer relatief over het meeste budget, namelijk € 926 per 1 miljoen euro begrotingsomvang van de gezamenlijke provincies. Nu beschikt de Zuidelijke

Rekenkamer over relatief het laagste budget, namelijk € 520 euro per 1 miljoen euro begrotingsomvang van in dit geval de provincies Limburg en Noord-Brabant. De tussenliggende samenwerkingsverbanden hebben € 616 budget per 1 miljoen begrotingsomvang (Randstedelijke Rekenkamer) en € 752 per 1 miljoen begrotingsomvang (Rekenkamer Oost-Nederland).

De provincie Zeeland is de enige provincie die zelfstandig invulling geeft aan de rekenkamer, en is daarmee niet terug te herleiden in de grafieken. Uit de tabel blijkt dat als de provincies

afzonderlijk worden vergeleken, de Rekenkamer Zeeland relatief het meeste budget ter beschikking heeft.

4 Verschil met de steden

In de grafieken 2 en 3, alsmede in de tabel, hebben wij ook gegevens opgenomen van de vier grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht). Uit een vergelijking tussen de provincies en deze vier grote steden blijkt dat het budget van de provinciale rekenkamers een veelvoud boven dat van de steden ligt. Dit gaat op voor zowel de vergelijking budget rekenkamer in relatie tot organisatieomvang van de provincie / gemeente als de vergelijk budget rekenkamer in relatie tot de begrotingsomvang. Het is ons beeld dat de output van de gemeentelijke rekenkamers in relatie tot de provinciale rekenkamers ten faveure van de gemeentelijke rekenkamers opvallend is.

Illustratie: de Rekenkamer Utrecht

Als voorbeeld nemen we de Rekenkamer Utrecht. Deze heeft een budget dat zo'n 20% hoger is dan voor elk van de Noordelijke Provincies afzonderlijk. De Gemeente Utrecht heeft daarbij een ambtelijke organisatie die vijfmaal zo groot is dan die van de grootste noordelijke provincie (Fryslân), een begrotingsomvang die vierenhalf maal de begrotingsomvang van Fryslân is.

De Rekenkamer Utrecht heeft in de periode 2002 tot 2005 acht onderzoeken gepubliceerd en vijf zogenaamde rekenkamerbrieven. Rekenkamerbrieven zijn relatief kleine onderwerpen met daarin aandachtspunten voor de Gemeenteraad met betrekking tot de doelgerichtheid en transparantie van het gemeentelijk functioneren.

De onderzoeken betreffen de volgende onderwerpen:

- Minimabeleid (2002)
- Bedrijfsvoering (2003)
- Ramingen en risico's grondexploitatie Leidsche Rijn (2003)
- Archiefbeleid (2004)
- Nakoming beloften college B&W (2004)
- Navolgingsonderzoek eerdere rekenkameronderzoeken (2004)
- Jeugd en Veiligheid (2005)
- Inhuur van externen (2005)

De rekenkamerbrieven betreffen de volgende onderwerpen

- Gemeenterekening 2002 (2004)
- Beoordeling Programmabegroting (2004)
- Jaarverslag Gemeentebibliotheek (2004)
- Programmaverantwoording 2004 (2005)
- Navolging onderzoek bedrijfsvoering (2005)

In Utrecht is er een Rekenkamer bestaande uit drie leden en twee plaatsvervangende leden. Er is een vaste onderzoeksstaf van ongeveer 2 fte en een secretariaat van 0,5 fte.

D. Overzicht onderzochte onderwerpen provinciale gemeenschappelijke rekenkamers

Publicatie	Noordelijke Rekenkamer	Randstedelijke Rekenkamer	Zuidelijke Rekenkamer	Rekenkamer Oost-Nederland
2005	<ul style="list-style-type: none"> - Resultaten MKB-maatregelen ter versterking van de mark-sector in Noord-Nederland. - Gezamenlijk rapport (april 2006) - Vraaggericht jeugdzorgaanbod. - Afzonderlijke rapporten voor Drenthe, Groningen en Friesland (November 2006). 	<ul style="list-style-type: none"> - Jaarstukken 2005 provincie Afzonderlijke rapporten voor Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland (Mei – Juni 2006) - Begroting en Jaarstukken als kaderstellend en controlerend instrument. Afzonderlijke rapporten voor Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland (Augustus-September 2006) - Kaderstellen met begroting 2007. Afzonderlijke rapporten voor Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland (Oktober 2006) - Kennis van eigen kunnen. Afzonderlijke rapporten Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland en Flevoland (Oktober 2006) - Rechtmatigheid in 2005 Alleen voor de provincie Noord-Holland (Juli 2006) 	<ul style="list-style-type: none"> - Quick Scan jaarverslag 2004 provincie Limburg. Alleen voor provincie Limburg (Mei 2005) - Wijze waarop provincies invulling geven aan 217a onderzoeken. Afzonderlijke rapporten Noord-Brabant (September 2006) en Limburg (Juli 2006) - Apparaatkosten, onderzoek naar rolverdeling GS en PS wat betreft de apparaatkosten. Afzonderlijke rapporten Noord-Brabant November 2006 en Limburg (November 2006) 	<ul style="list-style-type: none"> - Wonen, zorg en welzijn voor ouderen. Afzonderlijk rapport Gelderland en Overijssel (Mei 2006). - Quick Scan jaarstukken 2005 provincie Gelderland (April 2006) - Verdrogingsbestrijding in de provincies Gelderland en Overijssel. Gezamenlijk Rapport (December 2006).
2006		<ul style="list-style-type: none"> - Grip op grote projecten. Alleen voor provincie Utrecht. (Januari 2007) - RijnouweLijn Oost Alleen voor provincie Zuid-Holland (Januari 2007) 	<ul style="list-style-type: none"> - Limburgse Huizen. Alleen voor de provincie Limburg (Januari 2007) 	
2007				

E. Reactie Noordelijke Rekenkamer

Een conceptversie van het rapport is voor reactie voorgelegd aan de Noordelijke Rekenkamer. Hieronder is deze reactie integraal opgenomen. In de ingekaderde cursieve tekst is aangegeven wat er met de reactie is gedaan, of is aangegeven wat De Lokale Rekenkamer vindt van de reactie.

Aan

De Lokale Rekenkamer
t.a.v. drs. R.M. Freeke

in afschrift aan
De Programmaraad Noordelijke Rekenkamer
t.a.v. mevrouw I.M. Rozema

betreft: reactie Noordelijke Rekenkamer op conceptevaluatierapport NR
bijlage: opmerkingen van feitelijke aard

Assen, 24 januari 2007

Geachte heer Freeke,

Wij hebben met waardering kennis genomen van het conceptevaluatierapport inzake de gemeenschappelijke regeling Noordelijke Rekenkamer en het functioneren van de Noordelijke Rekenkamer. Op een aantal punten zien we waardering voor en bevestiging van gemaakte keuzes, op een aantal andere punten is het goed om helder te krijgen waar onduidelijkheid over bestaat. De Noordelijke Rekenkamer neemt deze aandachtspunten zeker ter harte. Er bestaat enige onduidelijkheid over de mate waarin bepaalde stellingen uw persoonlijke opvatting zijn of een weerslag van hetgeen naar voren is gekomen als beeld. Op een aantal punten geeft u een stevige mening weer ('eenzijdig beeld' en 'voorstellen delen wij niet') die niet cursief is aangegeven. Voor de Noordelijke Rekenkamer is dit onderscheid wel van belang en wij vragen u dan ook die passages cursief weer te geven.

Op dit punt is het rapport nagelopen. De punten waar nog onduidelijkheid over bestond zijn nu in cursief weergegeven of zo aangepast dat het duidelijk gelezen kan worden als zijnde een weerslag van het beeld dat uit de gesprekken naar voren kwam.

In de veronderstelling dat een reactie onzerzijds een zinvolle bijdrage kan leveren aan de discussie die op een later moment in de Staten van Drenthe, Fryslân en Groningen gevoerd zal worden, geven wij deze hieronder weer.

Uitgangspunten

Het is goed om te vernemen dat wij de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de Noordelijke Rekenkamer herkenbaar in de praktijk brengen. De complimenten over en positieve waardering voor de hoogwaardige kwaliteit van onze rapporten en het gevoel dat de Noordelijke Rekenkamer primair een instrument van Provinciale Staten is, zien we als bevestiging van onze keuzes. Dit geldt eveneens voor onze keuze om gedurende het onderzoeks- en rapportageproces afstand te bewaren en geen deel uit te maken van de politieke arena. De opmerkingen in § 5.7 over het beeld dat bij Statenleden bestaat over 'onderhandelen' over onderzoeksresultaten en de opmerkingen over de ervaringen van de provincie die gewend is de onderzoeksresultaten vooraf te krijgen om invloed uit te oefenen op de publicatie, sterken ons in de mening dat inzet op de onafhankelijkheid van de Noordelijke Rekenkamer noodzakelijk is.

Onafhankelijkheid betekent naar ons idee dat de Rekenkamer zijn lijn kiest, en zich niet laat sturen in het kiezen van een nog onafhankelijker profiel door een beeld van statenleden. Als dat beeld onjuist is moet je dat direct bijstellen, en niet als argument nemen ter bevestiging van je onafhankelijk profiel.

Lerend vermogen

Als het gaat om het lerend effect van onze rapporten zijn wij met u van mening dat het wellicht nog te vroeg is om mogelijke aanpassingen ten faveure van de leereffecten door te voeren. De bestuurlijke reacties op onze rapporten, zowel bij het onderzoek naar Jeugdzorg als ook de latere reactie op het MKB-rapport, geven ons evenwel de indruk dat de provincies dit zeker van plan zijn. Bij uw mening dat enkele principiële keuzes ertoe leiden dat het leereffect van de rapporten kleiner is dan gewenst – hetgeen u vooral relateert aan de mate van onafhankelijkheid – kunnen vraagtekens geplaatst worden. Er zijn nog andere factoren die beïnvloeden.

De feitelijk positieve reactie op de aanbevelingen is een belangrijke factor om tot leereffect te komen, immers als er geen bestuurlijke uitspraak is dat het rapport wordt overgenomen stopt alles. Anderzijds is een bestuurlijk ja onvoldoende om dit te bewerkstelligen.

Dilemma's

In de rapportage wordt ook een aantal herkenbare dilemma's en tegenstellingen geschetst, waarin wij een goede balans moeten vinden, zoals:

- gewenst en ook positief gewaardeerd wordt de hoogwaardige kwaliteit van onderzoeksrapporten terwijl tegelijkertijd wordt opgemerkt dat er teveel tijd aan de werkelijke uitvoering van onderzoek en rapportage wordt besteed;
- gewenst en positief gewaardeerd wordt de introductie en zichtbaarheid van de Rekenkamer terwijl ook is aangegeven dat *meer* communicatie richting Provinciale Staten onduidelijkheden kan wegnemen;
- het dilemma van relatief meer jongeren en daardoor meer investeren in eigen opleiding tegelijkertijd betekent dat het naast het doen van onderzoek lastig wordt om de aanbeveling 'meer initiatieven te ontplooiën dan onderzoek alleen' gestalte te geven.

Het kan altijd beter. Het gaat om de afweging van prijs en kwaliteit, en niet sec om de kwaliteit. Ook bij de communicatie gaat het om de afweging van inzet van middelen in relatie tot de opbrengst. Het wordt gewaardeerd dat de medewerkers van de rekenkamer aanwezig zijn bij staten- en commissievergaderingen, maar wellicht dat de zichtbaarheid in relatie tot de inzet veel groter is als de rekenkamer een goede (digitale) kwartaalnieuwsbrief maakt. Ten aanzien van het laatste punt menen wij dat er voldoende ruimte is in de middelen van de rekenkamer om beiden te bewerkstelligen. Opleiding is daarbij vooral een onderdeel van het werk (learning on the job).

Productie

Het laatste dilemma sluit ook aan bij de voornaamste kritiek, namelijk dat twee onderzoeken in twee jaar minder is dan verwacht. Wij kunnen ons dat goed voorstellen, maar willen graag voor alle duidelijkheid aangeven dat dit beeld niet geheel strookt met realiteit. De *formele* start was weliswaar op 1 januari 2005, de feitelijke start kreeg met de komst van de eerste medewerkers pas in het voorjaar gestalte. Ons eerste onderzoek is in oktober aangevangen. In dat licht bezien hebben we in een jaar tijd twee majeure onderzoeken afgeleverd. Waar mogelijk is gebruik gemaakt van externe inhuur om capaciteit op te vullen en externe deskundigheid te vergroten. Tenslotte vragen wij aandacht voor het feit dat zorgvuldigheid in het onderzoeks(proces) hetgeen de kwaliteit ten goede komt, veel tijd vergt. Een complete hoor- en wederhoorfase beslaat al snel zo'n twee tot drie maanden. Wellicht dat communicatie over onze werkprocessen tot meer begrip leidt als het gaat om verwachtingen over de output.

De nuancerings die de Noordelijke Rekenkamer maakt bevestigt hetgeen in het rapport is gesteld: zorgvuldigheid en kwaliteit kosten nu eenmaal tijd. Zonder te stellen dat kwaliteit van ondergeschikt belang is missen wij in deze de afweging welke kwaliteit tegen welke tijdsinzet geleverd kan worden. Het is voorstelbaar dat juist in een beginfase van het bestaan van de rekenkamer juist de zichtbaarheid door publicatie van rapporten prioriteit krijgt. Dat daarmee minder complexe onderwerpen onderzocht moeten worden teneinde de kwaliteit te kunnen garanderen is dan een afweging die in dat licht gemaakt wordt.

Programmaraad

Een punt in het evaluatierapport is de suggestie de Programmaraad als tussenschakel tussen de Staten en de Noordelijke Rekenkamer op te heffen. Verondersteld wordt dat door het bestaan van de Programmaraad de overigen PS leden te weinig actief zouden zijn in het aandragen van politieke onderzoeksonderwerpen. Een dergelijke vooronderstelling zouden wij niet voor onze rekening willen nemen. In tegendeel, de Noordelijke Rekenkamer acht de programmaraad van grote waarde.

Het van waarde zijn van de programmaraad sluit niet uit dat dit toch optreedt. Er dient een afweging gemaakt te worden tussen de 'plussen' van het bestaan van de programmaraad en de 'minnen' die door het bestaan van het orgaan optreden.

Voor de Noordelijke Rekenkamer zijn de uitkomsten van deze evaluatie zeer zinvol: bevestiging van een aantal keuzes en een aanmoediging om door te gaan op de ingeslagen weg. Aan de andere kant

gaan we niet voorbij aan een aantal behartigenswaardige zaken die met name te maken hebben met communicatie, contact met de omgeving en investeren in relaties. Deze zaken en het lerend effect van onze onderzoek staan ook voor de nieuwe Statenperiode hoog op onze agenda.

Met vriendelijke groet,

mr. C.Pietjouw

mr. G.B. Nijhuis

Secretaris Noordelijke Rekenkamer

Voorzitter Noordelijke Rekenkamer

Bijlage: feitelijke opmerkingen

p. 5, onderaan

Graag zouden wij een helder onderscheid zien tussen de persoonlijke opvatting van de opstellers van het rapport en conclusies gebaseerd op bevindingen uit het onderzoek; naar onze indruk is dit onderscheid niet helder gemaakt en zou op een aantal punten de tekst alsnog gecursiveerd moeten worden;

Zie eerdere opmerking.

p. 7, §2.2

Eén product zouden wij graag nog toegevoegd zien: de website www.noordelijkerekenkamer.nl; daarnaast wijzen we er op dat er in 2005 veel werk is verzet ten behoeve van de interne organisatie en het opstarten van het bureau. Werkzaamheden en producten die hieronder vallen zijn onder andere: de gedragscode Noordelijke Rekenkamer en haar integriteitsbeleid, automatiseringsbeleid en securityscan; mandaatregelingen; functieprofielen en werving/ selectie en het opzetten en laten werken van een goede financiële en administratieve organisatie.

De website is toegevoegd aan de lijst. Daarnaast hebben we de toevoeging opgenomen dat het gaat om de 'externe' producten van de rekenkamer. De genoemde interne producten zijn door ons niet bekeken en zijn geen onderdeel geweest van de evaluatie.

p. 9, §3.3 en p.17, §5.4

Het uitgangspunt bij het startmodel om vooral onderzoeken te doen die alle drie de provincies betreffen heeft mede onze keuze daartoe bepaald. Wij verwonderen ons over uw opmerking dat door deze keuze de rekenkamer een beperkte toegevoegde waarde heeft.

Te spreken over een 'beperkte toegevoegde waarde' wekt de verkeerde indruk. Waar het ons om gaat is dat de rekenkamer zichzelf een beperking oplegt, waar het de toegevoegde waarde voor de provincies betreft, door alleen onderwerpen te kiezen die de drie provincies betreffen. In deze zin is de tekst aangepast.

p. 11 en 12, § 4.2

- de 2^e alinea van deze paragraaf sluit met de zin: 'Dat de rekenkamer [...] dat het om een bestuur gaat van een *afzonderlijk orgaan*.' Dit is onjuist; het gaat om een 'bestuur van een *openbaar lichaam zonder rechtspersoonlijkheid*'.

De rekenkamer heeft feitelijk gelijk, maar in dit verband is het onderscheid niet van toegevoegde waarde. de zin is geschrapt.

- uw opvatting over het overnemen van wetsartikelen in de gemeenschappelijke regeling delen wij niet. Wij geven de voorkeur aan lopende tekst en niet aan versnipperde artikelen.

Ter kennisname.

- uw voorstel over het aanvullen van het reglement met zaken die in het onderzoeksprotocol zijn geregeld, raden wij af. Het is onze bewuste keuze geweest regels niet te verwarren met werkwijze en de toepassing daarvan in de praktijk.

Wij verschillen op dit punt van mening, maar zien het als een mineur punt, en hebben de tekst daarom aangepast.

p. 16, §5.3

Uw opvatting dat 'de rekenkamer daarmee het sluitstuk is van de controleketen' delen wij niet. Daarnaast – maar dat geeft u ook al aan in de hoofdtekst daarboven – worden (uitkomsten van) 217a Provinciewet- onderzoeken zeker meegenomen bij de onderzoeksprogrammering.

Ter kennisname.

p. 16, §5.4

in de laatste alinea van deze pagina legt u een verband tussen zaken die naar onze mening niets met elkaar te maken hebben. Ongeacht of wij voor één of drie provincies een onderzoek uitvoeren: het doel is en blijft om hoogwaardig onderzoek te verrichten.

De alinea is verduidelijkt.

p. 17 en 18, § 5.5

Er zijn externe onderzoekers ingehuurd, maar niet ter opvulling van vacatures. We hebben een bewuste keuze gemaakt om de lopende onderzoeken goed af te ronden en daarover te kunnen rapporteren. U gaat voorbij aan het feit dat ook het uitbesteden van onderzoek veel werk met zich

mee brengt. Uw opvatting dat het niet direct invullen van vacatures maar prioriteit geven aan het afronden van onderzoek een gemiste kans is, delen wij niet. Daarnaast betekent onze keuze voor diepgaande en complexe onderzoeken, dat dit veel tijd vergt. Evenwel is naar onze mening de uitkomst van die keuze dat we onderzoeksrapporten van hoge kwaliteit leveren die door de aard van het onderwerp én uitkomsten het lerend vermogen kunnen vergroten.

Hierover bestaat een verschil van mening.

p. 21, § 5.8, laatste alinea

PS leden kunnen voorafgaand aan de publicatie en briefing over het rapport beschikken doordat dit voorafgaand aan de briefing op de website wordt gezet. Wij hebben ervoor gekozen om niet onder embargo te publiceren.

De werkwijze is ons bekend, en is ook zo in het rapport geschetst. Waar het om gaat is dat wij van mening zijn dat – gegeven het feit dat statenleden en GS-leden na publicatie om een reactie zal worden gevraagd – het wenselijk is dat zij voordat zij die reactie geven optimaal geïnformeerd zijn om daarmee de kans op te snelle, ondoordachte, reacties te minimaliseren. Ter verduidelijking van dit laatste is onze aanbeveling tekstueel aangepast.

Hoofdstuk 6

Wij hebben kennis genomen van de rekenkundige verbanden die in dit hoofdstuk worden gepresenteerd. Wij hebben daar geen oordeel over.

Ter informatie: er is besloten om dit op te nemen in een bijlage, namelijk bijlage C.

p. 28, ad 2 functioneren NR

Uw opvatting dat de Noordelijke Rekenkamer aan één belangrijk uitgangspunt voorbij lijkt te schieten, delen wij niet. Wij zien geen direct verband tussen onze bewuste keuze om de rekenkamer op deze manier te positioneren en het lerend effect. Dit is naar onze mening ook van andere factoren afhankelijk.

Wij zien wel een direct verband tussen positionering en lerend effect, dit laat onverlet dat er natuurlijk ook andere factoren zijn die het lerend effect bepalen, zoals kwaliteit en kwantiteit van het werk van de rekenkamer.

p. 29, § 7.2 ad II

Wij verwonderen ons over uw aanbeveling 'flexibeler omgaan met verzoeken van statenleden' omdat wij nimmer een dergelijk verzoek hebben ontvangen. Wellicht doelt u op de suggesties van de Programmaraad.

De tekst roept inderdaad onduidelijkheid op. Het gaat ons om een meer responsieve, op interactie gerichte houding van de rekenkamer naar de Staten. De tekst is hierin aangepast.

Bijlage C

Wij missen de bepalingen uit de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Vanwege de omvang is dit niet opgenomen. Daarbij is het zo dat waar het het functioneren van de rekenkamer betreft vooral de bepalingen uit de provinciewet betreffende de rekenkamer relevant zijn.

F. Selectie van artikelen uit de provinciewet

(Tekst geldend op: 08-12-2006)

Wet van 10 september 1992, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot provincies

Hoofdstuk IVA. De rekenkamer

§ 1. De provinciale rekenkamer

Artikel 79a

1. Provinciale Staten kunnen een rekenkamer instellen.
2. Indien Provinciale Staten een rekenkamer instellen, zijn de navolgende artikelen van dit hoofdstuk alsmede hoofdstuk XIa van toepassing.
3. Indien Provinciale Staten geen rekenkamer instellen is hoofdstuk IVb van toepassing.

Artikel 79b

Provinciale staten stellen het aantal leden van de rekenkamer vast.

Artikel 79c

1. Provinciale staten benoemen de leden van de rekenkamer voor de duur van zes jaar.
2. Indien de rekenkamer uit twee of meer leden bestaat, benoemen Provinciale Staten uit de leden de voorzitter.
3. Provinciale staten kunnen plaatsvervangende leden benoemen. Indien de rekenkamer uit één lid bestaat, benoemen Provinciale Staten in ieder geval een plaatsvervangend lid. Deze paragraaf is op plaatsvervangende leden van overeenkomstige toepassing.
4. Provinciale staten kunnen een lid herbenoemen.
5. Voorafgaand aan de benoemingen, bedoeld in het eerste tot en met vierde lid, plegen Provinciale Staten overleg met de rekenkamer.
6. Een lid van de rekenkamer wordt door Provinciale Staten ontslagen:
 - a. op eigen verzoek;
 - b. bij de aanvaarding van een functie die onverenigbaar is met het lidmaatschap;
 - c. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld, dan wel hem bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
 - d. indien hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, surséance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld;
 - e. indien hij naar het oordeel van Provinciale Staten ernstig nadeel toebrengt aan het in hem gestelde

vertrouwen.

7. Een lid van de rekenkamer kan door Provinciale Staten worden ontslagen:
 - a. indien hij door ziekte of gebreken blijvend ongeschikt is zijn functie te vervullen;
 - b. indien hij handelt in strijd met artikel 79h juncto artikel 15, eerste en tweede lid.

Artikel 79d

1. Provinciale staten stellen een lid van de rekenkamer op non-activiteit indien:
 - a. hij zich in voorlopige hechtenis bevindt;
 - b. hij bij een nog niet onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld, dan wel hem bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
 - c. hij onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, surséance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld ingevolge een nog niet onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak.
2. Provinciale staten kunnen een lid van de rekenkamer op non-activiteit stellen, indien tegen hem een gerechtelijk onderzoek ter zake van een misdrijf wordt ingesteld of indien er een ander ernstig vermoeden is van het bestaan van feiten en omstandigheden die tot ontslag, anders dan op gronden vermeld in artikel 79c, zesde lid, onder a, en zevende lid, onder a, zouden kunnen leiden.
3. Provinciale staten beëindigen de non-activiteit zodra de grond voor de maatregel is vervallen, met dien verstande dat in een geval als bedoeld in het tweede lid de non-activiteit in ieder geval eindigt na zes maanden. In dat geval kunnen Provinciale Staten de maatregel telkens voor ten hoogste drie maanden verlengen.

Artikel 79e

Artikel 11 is van overeenkomstige toepassing op de leden van de rekenkamer.

Artikel 79f

1. Een lid van de rekenkamer is niet tevens:
 - a. minister;
 - b. staatssecretaris;
 - c. lid van de Raad van State;
 - d. lid van de Algemene Rekenkamer;
 - e. Nationale ombudsman;
 - f. substituut-ombudsman als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman;
 - g. lid van Provinciale Staten van de betrokken provincie;
 - h. commissaris van de Koning van de betrokken provincie;
 - i. gedeputeerde van de betrokken provincie;
 - j. burgemeester van een in de betrokken provincie gelegen gemeente;
 - k. wethouder van een in de betrokken provincie gelegen gemeente;
 - l. lid van een deelraad van een in de betrokken provincie gelegen deelgemeente;

- m. lid van het dagelijks bestuur van een in de betrokken provincie gelegen deelgemeente;
 - n. ambtenaar, door of vanwege het provinciebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt;
 - o. ambtenaar, door of vanwege het Rijk aangesteld, tot wiens taak behoort het verrichten van werkzaamheden in het kader van het toezicht op de provincie;
 - p. functionaris, krachtens wet of algemene maatregel van bestuur geroepen om het provinciebestuur van advies te dienen.
2. In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder n, kan een lid van de rekenkamer tevens zijn vrijwilliger of ander persoon die uit hoofde van een wettelijke verplichting niet bij wijze van beroep hulpdiensten verricht.

Artikel 79g

1. Alvorens hun functie uit te kunnen oefenen, leggen de leden van de rekenkamer in de vergadering van Provinciale Staten, in handen van de voorzitter, de volgende eed (verklaring en belofte) af: «Ik zweer (verklaar) dat ik, om tot lid van de rekenkamer benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de rekenkamer naar eer en geweten zal vervullen.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

(«Dat verklaar en beloof ik!»)

2. Wanneer de eed (verklaring en belofte), bedoeld in het eerste lid, in de Friese taal wordt afgelegd, luidt de tekst van de eed (verklaring en belofte) als volgt:

«Ik swar (ferklearje) dat ik, om ta lid fan 'e rekkenkeamer beneamd te wurden, streekrjocht noch midlik, ûnder wat namme of wat ferlechje ek, hokker jefte of geunst dan ek jûn of ûnthjitten haw.

Ik swar (ferklearje en ûnthjit) dat ik, om eat yn dit amt te dwaan of te litten, streekrjocht noch midlik hokker gesink of hokker ûnthjit dan ek oannommen haw of oannimme sil.

Ik swar (ûnthjit) dat ik trou wêze sil oan 'e Grûnwet, dat ik de wetten neikomme sil en dat ik myn plichten as lid fan 'e rekkenkeamer yn alle oprjochtens ferfolje sil.

Sa wier helpe my God Almachtich!»

(«Dat ferklearje en ûnthjit ik!»).

Artikel 79h

Artikel 15, eerste en tweede lid, is van overeenkomstige toepassing op de leden van de rekenkamer.

Artikel 79i

1. De rekenkamer stelt een reglement van orde voor haar werkzaamheden vast en, indien zij uit twee of meer leden bestaat, tevens voor haar vergaderingen.
2. De rekenkamer zendt het reglement ter kennisgeving aan Provinciale Staten en maakt het bekend op de wijze, bedoeld in artikel 136, tweede lid.

Artikel 79j

1. Provinciale staten stellen, na overleg met de rekenkamer, de rekenkamer de nodige middelen ter beschikking voor een goede uitoefening van haar werkzaamheden.
2. Op voordracht van de voorzitter of van het enige lid van de rekenkamer benoemen Gedeputeerde Staten zoveel ambtenaren van de rekenkamer als nodig zijn voor een goede uitoefening van haar werkzaamheden.
3. De ambtenaren die werkzaamheden verrichten voor de rekenkamer, verrichten niet tevens werkzaamheden voor een ander orgaan van de provincie
4. De ambtenaren, die werkzaamheden verrichten voor de rekenkamer, zijn ter zake van die werkzaamheden uitsluitend verantwoording schuldig aan de rekenkamer.

Artikel 79k

De leden van de rekenkamer ontvangen een bij verordening van Provinciale Staten vastgestelde vergoeding voor hun werkzaamheden en een tegemoetkoming in de kosten.

§ 2. De gemeenschappelijke rekenkamer

Artikel 79l

In afwijking van artikel 79a kunnen Provinciale Staten met Provinciale Staten van een of meer andere provincies met toepassing van artikel 40 en artikel 41, eerste lid, juncto artikel 8, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen, of met de raad of de raden van één of meer gemeenten, al dan niet met Provinciale Staten van één of meer andere provincies tezamen, met toepassing van artikel 51 en artikel 52, eerste lid, juncto artikel 8, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen een gemeenschappelijke rekenkamer instellen. De artikelen 10, tweede en derde lid, 10a, 11, 15, 16, 17, 20, derde lid, 21, 22, 23, 43 en 54 van die wet zijn niet van toepassing.

Artikel 79m

1. De artikelen 79b tot en met 79f, 79h, 79i, 79j, eerste, derde en vierde lid, zijn van overeenkomstige toepassing op de gemeenschappelijke rekenkamer, met dien verstande dat in de artikelen 79b tot en met 79d, 79i, tweede lid, en 79j, eerste lid, voor «Provinciale Staten» telkens wordt gelezen «Provinciale Staten van de deelnemende provincies gezamenlijk» of, indien de rekenkamer mede is ingesteld door gemeenten, «Provinciale Staten en de raden van de deelnemende provincies en gemeenten gezamenlijk».
2. Artikel 79g is op de gemeenschappelijke rekenkamer van toepassing, met dien verstande dat voor «Provinciale Staten» wordt gelezen «Provinciale Staten van de provincie die daartoe in de regeling

waarbij de gemeenschappelijke rekenkamer is ingesteld, zijn aangewezen» of, indien de rekenkamer mede is ingesteld door gemeenten, «Provinciale Staten van de provincie of de raad van de gemeente die daartoe in de regeling waarbij de gemeenschappelijke rekenkamer is ingesteld zijn of is aangewezen».

Artikel 79n

Indien Provinciale Staten van één of meer provincies met de raad of raden van een of meer gemeenten een gemeenschappelijke rekenkamer instellen, is, onverminderd artikel 79m, eerste lid, juncto artikel 79f, een lid van de rekenkamer niet tevens:

- a. burgemeester;
- b. wethouder;
- c. lid van de raad van een deelnemende gemeente;
- d. lid van een deelraad van een deelnemende gemeente;
- e. lid van het dagelijks bestuur van een deelraad van een deelnemende gemeente;
- f. ambtenaar, door of vanwege het gemeentebestuur van een deelnemende gemeente aangesteld of daaraan ondergeschikt;
- g. ambtenaar, door of vanwege het Rijk aangesteld, tot wiens taak behoort het verrichten van werkzaamheden in het kader van het toezicht op een deelnemende gemeente;
- h. functionaris, krachtens wet of algemene maatregel van bestuur geroepen om het gemeentebestuur van een deelnemende gemeente van advies te dienen.

Artikel 79o

In de regeling waarbij de gemeenschappelijke rekenkamer wordt ingesteld, worden ten minste regels gesteld over:

- a. de benoeming, op voordracht van de voorzitter of het enige lid van de rekenkamer, van de ambtenaren die nodig zijn voor een goede uitoefening van de werkzaamheden van de rekenkamer;
- b. de vergoeding die de leden van de rekenkamer voor hun werkzaamheden ontvangen en de tegemoetkoming in de kosten.

Hoofdstuk XIA. De bevoegdheid van de rekenkamer

Artikel 183

1. De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur. Een door de rekenkamer ingesteld onderzoek naar de rechtmatigheid van het door het provinciebestuur gevoerde bestuur bevat geen controle van de jaarrekening als bedoeld in artikel 217, tweede lid.
2. Op verzoek van Provinciale Staten kan de rekenkamer een onderzoek instellen

Artikel 184

1. De rekenkamer is bevoegd alle documenten die berusten bij het provinciebestuur te onderzoeken voor zover zij dat ter vervulling van haar taak nodig acht.

2. Het provinciebestuur verstrekt desgevraagd alle inlichtingen die de rekenkamer ter vervulling van haar taak nodig acht.
3. Indien de zorg voor de administratie aan een derde is uitbesteed, is het eerste lid van overeenkomstige toepassing op de administratie van de betrokken derde dan wel van degene die de administratie in opdracht van de derde voert.

Artikel 185

1. De rekenkamer heeft de in de volgende leden vermelde bevoegdheden ten aanzien van de volgende instellingen en over de volgende periode:
 - a. openbare lichamen en gemeenschappelijke organen ingesteld krachtens de Wet gemeenschappelijke regelingen waaraan de provincie deelneemt, over de jaren dat de provincie deelneemt in de regeling;
 - b. naamloze vennootschappen en besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid waarvan de provincie meer dan vijftig procent van het geplaatste aandelenkapitaal houdt, over de jaren dat de provincie meer dan vijftig procent van het geplaatste aandelenkapitaal houdt;
 - c. andere privaatrechtelijke rechtspersonen waaraan de provincie of een derde voor rekening en risico van de provincie rechtstreeks of middellijk een subsidie, lening of garantie heeft verstrekt ten bedrage van ten minste vijftig procent van de baten van deze instelling, over de jaren waarop deze subsidie, lening of garantie betrekking heeft.
2. De rekenkamer is bevoegd bij de betrokken instelling nadere inlichtingen in te winnen over de jaarrekeningen, daarop betrekking hebbende rapporten van hen die deze jaarrekeningen hebben gecontroleerd en overige documenten met betrekking tot die instelling die bij het provinciebestuur berusten. Indien een of meer documenten ontbreken, kan de rekenkamer van de betrokken instelling de overlegging daarvan vorderen.
3. Indien de documenten, bedoeld in het tweede lid, daartoe aanleiding geven, kan de rekenkamer bij de betrokken instelling dan wel bij de derde die de administratie in opdracht van de instelling voert, een onderzoek instellen. De rekenkamer stelt Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van haar voornemen een dergelijk onderzoek in te stellen in kennis.

Artikel 185a

De Rekenkamer is belast met het toezicht op de naleving van artikel 217, achtste lid.

Artikel 186

1. De rekenkamer legt haar bevindingen en haar oordeel vast in rapporten, met dien verstande dat hierin niet worden opgenomen gegevens en bevindingen die naar hun aard vertrouwelijk zijn.
2. De rekenkamer deelt aan Provinciale Staten, aan Gedeputeerde Staten, en, indien van toepassing, aan de betrokken instelling, de opmerkingen en bedenkingen mee die zij naar aanleiding van haar bevindingen van belang acht. Aan Provinciale Staten of Gedeputeerde Staten kan zij ter zake voorstellen doen.
3. De rekenkamer stelt elk jaar voor 1 april een verslag op van haar werkzaamheden over het voorgaande

jaar.

4. De rekenkamer zendt een afschrift van haar rapporten en haar verslag aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Indien zij met toepassing van artikel 185 een onderzoek heeft ingesteld, zendt de rekenkamer tevens een afschrift van het rapport aan de betrokken instelling.
5. De rapporten en de verslagen van de rekenkamer zijn openbaar.

Hoofdstuk XIV. De administratie en de controle

Artikel 216

1. Provinciale staten stellen bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. De verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.
2. De verordening bevat in ieder geval:
 - a. regels voor waardering en afschrijving van activa;
 - b. grondslagen voor de berekening van door het provinciebestuur in rekening te brengen prijzen en tarieven voor rechten als bedoeld in artikel 225;
 - c. regels inzake de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie, alsmede inzake de administratieve organisatie van de financieringsfunctie, daaronder begrepen taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening.

Artikel 217

1. Provinciale staten stellen bij verordening regels vast voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst.
2. Provinciale staten wijzen een of meer accountants aan als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, belast met de controle van de in artikel 201 bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.
3. De accountantsverklaring geeft op grond van de uitgevoerde controle aan of:
 - a. de jaarrekening een getrouw beeld geeft van zowel de baten en lasten als de grootte en de samenstelling van het vermogen;
 - b. de baten en lasten, alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen;
 - c. de jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels, bedoeld in artikel 190 en
 - d. het jaarverslag met de jaarrekening verenigbaar is.
4. Het verslag van bevindingen bevat in ieder geval bevindingen over:

- a. de vraag of de inrichting van het financiële beheer en van de financiële organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken en
 - b. onrechtmatigheden in de jaarrekening.
5. De accountant zendt de accountantsverklaring en het verslag van bevindingen aan Provinciale Staten en een afschrift daarvan aan Gedeputeerde Staten.
 6. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de reikwijdte van en de verslaglegging omtrent de accountantscontrole, bedoeld in het tweede lid.
 7. Accountants als bedoeld in het tweede lid kunnen in provinciale dienst worden aangesteld en worden in dat geval door Provinciale Staten benoemd, geschorst en ontslagen.
 8. Indien Provinciale Staten op grond van het tweede lid accountants heeft aangewezen die in provinciale dienst zijn aangesteld, is:
 - a. het bepaalde bij en krachtens de artikelen 25 en 27 van de Wet toezicht accountantsorganisaties van overeenkomstige toepassing op deze accountants;
 - b. het bepaalde bij en krachtens de artikelen 14, 18, 19, 20 en 21 van de Wet toezicht accountantsorganisaties van overeenkomstige toepassing op de provincie; en
 - c. het bepaalde bij en krachtens de artikelen 15 en 16 van de Wet toezicht accountantsorganisaties van overeenkomstige toepassing op de personen die de dagelijkse leiding hebben over het onderdeel van de provincie waarbij de in de aanhef bedoelde accountants werkzaam zijn.
 9. Indien een provincie wordt aangewezen als organisatie van openbaar belang als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel h, van de Wet toezicht accountantsorganisaties, zijn de artikelen 22 tot en met 24 van die wet van overeenkomstige toepassing op deze provincie.

Artikel 217a

1. Gedeputeerde Staten verrichten periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur. Provinciale staten stellen bij verordening regels hierover.
2. Gedeputeerde Staten brengen schriftelijk verslag uit aan Provinciale Staten van de resultaten van het periodiek onderzoek.
3. Gedeputeerde Staten stellen de rekenkamer tijdig op de hoogte van de onderzoeken die zij doen instellen en zenden haar een afschrift van een verslag als bedoeld in het tweede lid.

Artikel 218

Gedeputeerde Staten zenden de verordeningen, bedoeld in de artikelen 216, 217 en 217a, binnen twee weken na vaststelling door Provinciale Staten aan Onze Minister.

Artikel 219

Onze Minister kan te allen tijde een onderzoek instellen naar het beheer en de inrichting van de financiële organisatie, bedoeld in artikel 216, eerste lid.

G. CV's adviseurs De Lokale Rekenkamer

Drs. R.M. (Roel) Freeke (1972) is politicoloog en directeur van De Lokale Rekenkamer. Hij was van 1998 tot 2000 werkzaam als onderzoeker bij het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie. Tussen 1998 en 2004 was hij raadslid in de gemeente Utrecht en lid van de rekenkamercommissie aldaar. Sinds 2004 is hij voorzitter van de rekenkamer in de gemeente Alphen aan den Rijn. Ook is hij lid van de Raad voor de Financiële verhoudingen. Vanaf 2000 is hij met name werkzaam als trainer en adviseur bij gemeenten op het gebied van inrichting en ontwikkeling van de rekenkamer(functie). Onlangs is hij benoemd tot directeur van de rekenkamers van Scheemda, Pekela, Reiderland en Menterwolde.

Drs. D. (Derk) Berends (1980) is adviseur bij De Lokale Rekenkamer. Hij studeerde in 2006 af in politicologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen met een onderzoek naar de ontwikkelingen (en de oorzaken daarvan) in politiek vertrouwen gedurende de periode 1970-2006. Naast zijn studie politicologie heeft hij ook een aantal vakken bij de opleiding Economie gevolgd. Aan het einde van zijn studie heeft Derk stage gelopen bij de vakbond AVV (Alternatief voor Vakbond) en heeft daar voorzitter Mei Li Vos ondersteund bij het dagelijks bestuur van de organisatie en het verrichten van onderzoek. Tevens heeft hij Mei Li Vos ondersteuning geboden bij het voltooien van haar interviewbundel *Het Arbeidersparadijs: Werken in de 21^e eeuw*. Bij De Lokale Rekenkamer draait hij mee in adviestrajecten aan rekenkamers.

